ataol behramoğlu

yaşadıklarımdan öğrendiğim bir şey var

şiirler

ty TEKİN

ATAOL BEHRAMOĞLU
YAŞADIKLARIMDAN ÖĞRENDİĞİM BİR ŞEY VAR

Şiirler

Bu toplu basımda yer alan kitaplardan *Kuşatmada* ilk kez 1978'de; Türkiye *Üzgün Yurdum* 1985'te; *Eski Nisan* 1987'de; *Çağrışımlar* ise "Adam Sanat" Dergisi nin Mayıs 1987 tarihli 18. ve Haziran 1987 tarihli 19. sayılarında basılmıştır.

© Tekin Yayınevi
TÜRKÇE YAYIN HAKLARI

Kapak Tasarım
Erkal Yavi

Redaktör
Günseli Karatekin

20. Basım
(Tekin Yayınevi 5. Basım)
Kasım 2013

Baskı ve Cilt
Yaylacık Matbaası
Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi, No: 12/197-203
Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 567 80 03
Sertifika No: 11931

TEKİN YAYIN DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Ankara Cad. Konak Han, No: 15/A
Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (0212) 527 69 69 - 512 59 84 Faks: (0212) 511 11 22
www.tekinyayinevi.com
info@tekinyayinevi.com
Sertifika No: 12336

ISBN: 978-9944-61-020-9

Ataol Behramoğlu

YAŞADIKLARIMDAN ÖĞRENDİĞİM BİR ŞEY VAR

ŞİİRLER

Kuşatmada

Türkiye, Üzgün Yurdum, Güzel Yurdum

Eski Nisan

Çağrışımlar

ATAOL BEHRAMOĞLU

Ataol Behramoğlu Çatalca'da doğdu. Çocukluğunun ilk yılları Kars'ta geçti. İlk-orta-lise öğrenimini babasının görevi nedeniyle bulundukları Çankırı'da tamamladı. 1966 yılında Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İlk şiir kitabı "Bir Ermeni General" 1965; 60'lı yıllar toplumcu şiirinin öncü yapıtları arasında kabul edilen "Bir Gün Mutlaka" 1969'da yayımladı. 1970-74 yıllarında Londra, Paris ve Moskova'da yaşadı. Moskova Devlet Üniversitesi'nde Rus dili ve edebiyatı üzerine çalışmalar yaptı. Ülkeye döndükten sonra İstanbul Şehir Tiyatroları dramaturg kadrosunda görev aldı (1974-1980). 12 Eylül sonrasında "Ne Yağmur... Ne Şiirler" adlı şiir kitabının toplatılıp imhasına karar verilmesi üzerine, bir süre Selimiye Kışlası'nda göz altında tutuldu. 1982'de Barış Derneği Davası nedeniyle tutuklandı. Cezaevinde bulunduğu sırada "Asya Afrika Yazarlar Birliği LOTUS Edebiyat Büyük Ödülü"nü kazandı. Yaklaşık bir yıllık tutukluluğun ardından serbest kaldıktan sonra ağır hapis cezasına çarptırılması nedeniyle, 1984 sonunda ülkeden ayrıldı. Tüm suçlama ve mahkûmiyetlerin aklanmayla sona ereceği 1989'a kadar yaşadığı Paris'te, "Anka" adlı edebiyat Dergisi'ni çıkardı. Sorbonne Üniversitesi "Centre de Poétique Comparée" bölümünün çalışmalarına katıldı. Bu yıllarda birçok ülkedeki toplantılarda, şiir dinletileri ve uluslararası edebiyat günlerinde şiirlerini okudu. Demokrasiye dönülmesi için yürütülen savaşımlarda yer aldı. Ülkeye dönüşünde Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanlığı'na seçilerek iki dönem bu görevde bulundu. Tüm ülkeyi şiirlerini okuyarak dolaştı. Toplumcu dünya görüşü, yenilikçi edebiyat anlayışı ve eylemci aydın kimliği ile çok

sayıda okur kitlesinin sürekli ve eksilmeyen ilgisini kazandı. Kimileri ünlü müzikçilerce bestelenen şiirleri, belli başlı bütün dünya dillerine çevrilerek kitap, dergi ve seçkilerde yayımlandı. Ataol Behramoğlu, "Cumhuriyet" Gazetesi'nde köşe yazarı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesidir. Şiir kitaplarının yanı sıra, deneme, eleştiri, gezi, çocuk yazını, tiyatro ve çeviri alanlarında da ürünleri bulunmaktadır.

KUŞATMADA

nicedir özlemişim

NİCEDİR ÖZLEMİŞİM

Nicedir özlemişim
Bu rüzgârı
Hani Doğu'da eser
Bahar akşamları

Nicedir özlemişim
Bir elma ağacının
Dibine oturmayı

Nicedir özlemişim
Şoseleri, dağları

Nicedir özlemişim
Bir dosta sarılıp
Ağlamayı

1976

EYLÜL SABAHININ SERİNLİĞİNİ...

Eylül sabahının serinliğini
Yaprakların serinliğini
Ciğerlerime dolduruyorum

Sessizlik ve serinlik
Birleşiyor
Yıkanmış güvercinler
Ve çok uzak bir tren sesi

Her zaman yeniden başlamak duygusu
Doğuyor içimde
Her uyanışımda

Düşmanlarımı bağışlıyorum
Daha çok seviyorum dostlarımı
Her uyanışımda

Eylül sabahının serinliğini
Yaprakların serinliğini
Yüreğime dolduruyorum

1976

PEYZAJ

Deniz kıyısına akşam
Yavaş yavaş iner
"Gölgeler gölgelenir
Renkler silinir"
Gürültüler diner

Yudum yudum
Tadarsın akşam olduğunu
Akşam meltemi
İlk serinliğini duyurur
Önce çobanyıldızı
Sökün eder
Arkadan samanyolu
Her şey namuslu ve doğaya uygundur

Geride şehir
Habersiz bütün bunlardan
Boğazlanmış bir canavar gibi debelenmektedir

1977

GECE VAKTI KIMDIR KAPIYI ÇALIP GELEN

Gece vakti kimdir kapıyı çalıp gelen
Yitirdiğim bir mutluluk mu
Habercisi mi gelecekteki bir mutluluğun

Gece vakti kimdir kapıyı çalıp gelen
İçimde bağıran acılar mı
Serseri, başıboş bir rüzgâr mı

Gece vakti kimdir kapıyı çalıp gelen
Ansızın çıkıp gelen bahar mı

Gece vakti kimdir kapıyı çalıp gelen
Yüreğim mi, damarlarımda hışırdayan kan mı

Bağırarak bu kansız evlerin suratına
Bağırarak bu kansız sokakların suratına
Bağırarak bu kansız insanların suratına
Bağırarak yüreğimdeki kanı

Gece vakti kimdir kapıyı çalıp gelen

1977

kirazlı mescit sokağı

KIRAZLI MESCİT SOKAĞI

Kirazlı Mescit sokağı
Haliç'e doğru iner
Yoksul ahşap evler
Cumbalı pencereler

Yol üstünde kadınlar
Oturmuş örgü örer
Asmalı kahve önünde
Çatık yüzlü erkekler

Fabrika dönüşü, yorgun bir kırıtmayla
Geçer solgun giysili kızlar
Kürtçe bir şeyler konuşur
Köşe başlarında delikanlılar

Yüz yaşında bir hamal
Yüz kiloyla didişir
Minnacık oğlanlar
Çöplükte küfürleşir

Konuşsam bu bebelerle
Söyleyebileceğim ne var
Naylon talaşı topluyor
Kışın yakmak için bir ihtiyar

Kirazlı Mescit sokağı
Bir sokak, yoksul İstanbul'dan
Aklımda bu dizeler
Geçtim bir ikindiüstü ordan

1977

PARKTA RASTLADIĞIM ADAMIN...

Parkta rastladığım adamın
Bir kolu kesikti bileğinden
Çiftçiymiş
Tekirdağ'ın köylüklerinden

Bir kızı veremden ölmüş
Bu şehri İstanbul'da
Karısı tutturmuş;
Kızımın mezarı nerde ben orda

Satmış savmış ihtiyarcık
Varını yoğunu
Feriköy'de bir evceğize
Sokmuşlar başcağızlarını

İkinci kız desen
Kibarca: Akıl hastası
Anaya babaya
Vermez bir rahat yüzü

Oğlanlardan büyüğü
Dört çocuklu bir şoför
Küçük oğlan
Bir tamirhanede ömür çürütür

Fayda yok anlayacağın
Ne oğlanlardan, ne kızlardan
Bir fabrikada iş bulmuş
Kaçak işçi çalıştıran

Kırk yılın köylüsü
Ne yapsın işçi olursa
Daha yılı dolmadan
Kaptırıvermiş elini çarka

Gerisi bilinen hikâye
Patrondan imdat görmez
Evde karı ağlar
Deli kız rahat vermez

Kendisine rastladığımda
Düşünüp duruyordu bir kanepede
Ben sordum o anlattı
Güzelim Tekirdağ şivesiyle...

1977

GECE, DÖNERKEN...

Gece
Dönerken
Denize bakıyor
Ve bireyci şeyler düşünüyordum:
Bu deniz
Evren gibi derin
        ve uzay gibi karanlık
Atsam kendimi
Bu derinliğe
        vesaire...
Birden
Ateşçiyi gördüm
        aşağıda
                sağımdaki boşlukta.
Kömürle dolduruyordu
        karnını geminin
Küreği yaklaştırıyor
        fırının ağzına
                ve usta bir fırlatışla
                        kömürleri savuruyordu

Sonra uzun bir demir çekiyor
bir yerden
kömürü
karıştırıyordu
Duruyor bir an
geziniyordu
kafeste bir aslan gibi
birkaç dakika.
Önünde
küçücük
külüstür bir mangalda
külüstür bir çaydanlık kaynıyordu
Ateşçiye
baktım uzun süre
Unuttum denizi
ve kafamdan geçen
bireyci düşünceleri
Boşluk
karanlık
ölüm
kozmos
uzay
vesaire
üzerine

Bir adam
çalışıyordu az ötemde
sinir
doku
ve kas güzelliğiyle
Gece
saat on birdi.
Onu bekleyenler vardı mutlaka.
Solgun yüzlü bir kadın
belki,
Ve iki çocuk
babalarının yüzünü
iki uyku arasında şöyle bir
hayal meyal gören.
Bir makinistle konuştum
yirmi yedi yıllık emekçi
bir makinistle.
Maaşlardan söz ettik
vergilerden
fazla mesaiden.
Genç bir işçi
karıştı söze.
Bilinçli bir
fabrika işçisine benziyordu.
Gemi yanaştı iskeleye.

Ben
kozmosu filan
unutmuş olarak
karışırken çıkış kalabalığına
Ateşçi
gömleğinin yeniyle
yüzünün terini kuruluyor
Arkadan
İşçi ve makinistin
vergi adaletsizliği
ücretler
fazla mesai
yorgunluk
bedenen harcanma
konularında
hâlâ sesleri geliyordu.

1977

annem yok artık

ANNEM YOK ARTIK

Annem yok artık. Beni düşünen kalbi yok. Bitti.
Umutsuz olmak istemiyorum. Umutsuzluğun bir çıkar yol olmadığını biliyorum.
Annem yok artık, yeryüzü çok gördü onu, kalabalığın arasında kuş gibi çırpınan varlığını çok gördü
Dalgın yüreğini çok gördü, bizim için çarpan, kaygılarla dolu yüreğini.
Annem yok artık. Bu kesin. Gelinecek bir yere gitmedi. İşte geldim çocuklar demeyecek, nasılsın yavrum demeyecek, sobanın yanında oturup uzatmayacak yorgun ayaklarını
Sabah kahvaltılarının masası olmayacak artık, yine gel demeyecek, çıkarken ben kapıdan, çıkıp karanlığa karışırken
Yeni bir dönemi başladı ömrümün, annemin olmadığı dönemi, onu yüreğimin üstüne nasıl bastırmak istediğimi bilemeyecek artık
Gençlik dönemleri bir şey anlatmıyor bana, aklımda hep son dönemlerinin annemi
Hayatım sürüp gidecek, annem olmadan, çocuklarım olduğunda onlara annemi anlatabileceğim sadece
Fotoğraflarına bakacaklar, ufarak, biraz mahzunca bir kadın
Küçücük tozlu pabuçlarıyla merdivenleri tırmanıp kapımı açıp girmeyecek
Yüreği dopdolu, trafikten, insanlardan şaşkın, kocasına sığınan biraz bütün fotoğraflarında
Hayatım rüzgâr gibi akıp geçiyor, uğultulu bir rüzgâr gibi akıp geçiyor hayatım

./..

Anne diyemeyeceğim artık bir başkasına, sesimin anneme seslenirkenki tonuyla
Tatil dönüşlerinde annemin uğrayacağım evi yok, beni seven birileri olacak mı yine de
Gidip koşulsuz uzanacağım bir yatak, saçlarımı okşayacak bir el
Ama ben anneme de bütün bütüne hiçbir zaman bırakamadım kendimi
Saçlarımı okşarken, yorulur şimdi, bırakır şimdi diye düşünürdüm
Ve çılgınca yaramaz, beyni boş denecek kadar yaramaz, ve hastalıklı denecek kadar duyarlıklı bir çocuktum çocukluğumda da
Dizlerine oturduğum bir gün, indim utanarak, kısa pantolonumdan fırlayan ve bana artık çok büyümüş gelen dizlerimle
Oysa ilkokul ikide ya var ya yoktum daha
O zaman tanıdım sonsuz geniş caddelerini Kars'ın, sonsuz geniş göğünü ve o zamanlarda kaldı yüreğimde sonsuz bir uçurum duygusu
Annem hiçbir zaman bilmedi bunları, yüreği büyümüş bir çocuktum ben, gizli gizli ne kadar çok ağladım bir gün öleceğini düşünerek onun
Annem yok artık, onun yüreğindeki ben de yokum, yani annemle tanımlanan ben de öldüm onunla
Şimdi yeni bir tanıma alıştırmalıyım kendimi, şimdi ben kendimi düşünmezken bile kim düşünür beni

./..

Umutsuz olmamak gerektiğini biliyorum, bu acımasız gecede
Yazgı diye bir şey yok, içinde yaşadığımız bu toplum öldürdü annemi
Çarpıntılarla hırpalanan yüreği dayanamayıp parçalandı sonunda
Şimdi toprak dolar gözlerine, artık istese de kımıldayamaz, yokluk esir aldı onu
Bağladı ellerini kollarını sessizlik, çaresiz bile değil artık
Bir çocuk gibi korunmasız, karıştı bin yılın ölüsüne
Ama onun umutları benim de umutlarım olacak bundan böyle, çaresizleri korurken annemi de korumuş olacağım biraz
O dilediğince yaşayamadı ömrünü, varlığını özgürce geliştiremedi
Ama bütün insanlar varlıklarını özgürce geliştirecekler bir gün ve annemi hiçbir zaman unutmayacağım
Her ölüm kahramancadır, annem hepimizden önce yaşadı bu kahramanlığı
Ey benim yüreğim, güç ver bana, ey hayat güç ver bana, anneme yaraşan şiirler söyleyeyim
Boşuna yaşamış olmasın o, sonsuzlaşsın, içten, pürüzsüz dizelerimle

./..

Nasıl acı duyarsa bir mağara adamı, nasıl çıkarsa ölçüsüz
haykırışlar gırtlağından
Öyle bağırayım ben de, sonsuzlaşsın yüreğim, bütün insanlara
sevgiler taşıyacak kadar
Ve öylesine güzelleşsin ki her şey, öylesine erisin ki yumuşak
bir ışıkta
Öylesine bilgeleşeyim, öylesine sevgiyle dolsun ki kalbim,
ölürken annemleşeyim
Biliyorum var olmaz bir daha yok olan şeyler, umurumda
değil biçim değiştirişi maddenin, ruh diye bir şey de yok
Ama gizli sevgiler bulunup çıkarılırsa yüreklerinden insanların
Çıkarılırsa karanlığından unutuşun yaşanmış olan şeyler
Ve tek bir insan yüreği gibi çarparsa bir gün insanlık,
Hiçbir şey yok olmamış olacaktır, dönüşerek sonsuz, büyük,
ve bütün zamanları birleştiren bir sevgiye

1976

UZAKLAŞAN SESLERİNİ DINLIYORUM, UZAKLAŞAN SESLERİNİ HAYATIMIN...

Uzaklaşan seslerini dinliyorum, uzaklaşan seslerini hayatımın
Bir rüzgâr hızıyla geçiyor suların hayaleti
Reich'ı okuyorum: Hayatın anlamı hayatın kendisidir ve yaşamsal enerjisini gerçekleştirmelidir insan
Freud dincilerle ve her türlü ortodokslukla birleşmiştir
Bilinçaltımın uçurumlarını ve kayalarını görüyorüm bir dere akıyor gençlik hayalleriyle annemin
Şimdi bir hayal olan annemin hayal olan o şehrin şehirlerin sokaklarından akan hayaletiyle
Çocukluğumun hayaleti yıkanıyor bir derede belime bir kürek iniyor olanca şiddetiyle ve belkemiği kırılan bir sürüngen gibi acıyla kayıyorum otların ağaçların arasından
Yemyeşil bir sürüngen gibi yemyeşil otların ağaçların arasından
Pablo Neruda müthiş yanardağları anlatıyor hayatına giren kadınların hayaletini anlatıyor ve yaşadığı odaların hayaletini
Hayatıma giren kadınların hayaleti yüzüyor belleğimde
Nazlı Eray annesine rastlıyor bir parkta, oysa annesi yıllarca önce ölmemiş miydi, bir balık olup kayıyor avuçlarının arasından
Bursa'daki odamda oturmuşum "yemek ye" diyor annem "hep alışkanlıklarım sonunda"

./..

Bu dizeleri yazdığım şehirde kalın keman sesleriyle büyürdüm
Annemin çaldığı ezgiler radyodan bilinmedik istasyonlardan taşan ezgilerle birleşirdi
Yahudilikte şaraplar sobanın üzerinde su dolu bir kovanın içinde ısınıyor
Faik'le babasının mezarını arıyoruz sarhoş ve sırılsıklam, Faik dağların üstünde bir yerde oturuyor anasıyla, babası yıllar önce oralara gelmiş serüvenci bir Macar
Faik Corc'u oynuyor Fareler ve İnsanlar'da "ulan ne kenef kokusu var şu köpeğin be"
"Ataol Behramoğlu Kerlsın rolüyle oyuna yeni bir hız getirmiştir."
Faik Bulgaristan'da bir sinemada yer gösterici olarak görünüyor son olarak
Daha sonra Paris'te karşılaşıyoruz, onun çalıştığı terzi atölyesinde elbiseleri üst üste koyup yaptığımız yatakların üzerine uzanıyoruz
Bir metroda ayrılıyoruz en sonra
Faik'in kanısınca Paris'in orospuları da dekor ya da heykel gibi turistik bir şeydir
Zenci bir orospu müthiş memelerini açıyor, "bon promenad" diyor bize şimdi bir meyhane işleten yaşlı bir fahişe
Metin aklını kaçırıyor, kafasını saatlerin işleyişine takmış, annesinin ölümünü Paris'te öğreniyor

./..

Asansör boşluğundan iniyor kömürlüğe, bir hastaneye
kapatılıyor sonra
Yakasında kocaman bir çiçek vardı orada ziyaretine gittiğimde,
hastanede karşılaştığı ve sonradan sevgilisi olan bir kız
takmış o çiçeği yakasına
Bu hastaneyle Garşin'in anlattığı hastane müthiş benzeşiyor,
hani o "kırmızı çiçekler" miydi neydi o hikâyede anlattığı
Menekşe evimi temizliyor, alnında beşibiryerdeler, kocası
yatalak, oğulları lumpen
Radyoda klasik bir şeyler, dün gece Şubert'in "güzel çoban"ını
buldum çok uzak bir istasyonda
"Güzel çoban bir içim su ver testinden bana"
Annemin en çok çaldığı ezgi ve onun gizli defterine güzelim
kargacık burgacık yazısıyla yazdığı "Âşıkım dağlara
kurulu tahtım" diye başlayan şiiri okuduğumda çocukken
Bu şiir aşılmaz diye düşünmüştüm
Annem karlar içinde bir gençlik fotoğrafında, ayaklarında
şosonlar, uzanmış, bakışları melankolik
Her şey birbirine karışıyor, bütün duygular ve üzüntüler
"Fırtına, çevremizden kayıp giden bulutlar"
Fakat "bütün dağ fırtınalarından sonra
Güneş açıyor yeniden"

1976

ANNEMIN MEZARINA GİTTİK BUGÜN

Annemin mezarına gittik bugün
Babam, Namık, Nihat, Defne ve ben
Namık'ın arabasıyla geçtik
Yollardan ve mezarlığın içinden

Çiçekler serptik üstüne mezarın
Durduk orada sessizce
Birbirine bakmadan herkes
Ağladı, ya da bir şeyler düşündü kendince

Annemin mezarının yakınındaki
Bir başka mezarın önünde bir kadın ağlıyordu
Kocasıydı sanırım toprağın altındaki
Kısa bir zaman önce yitirmiş olduğu

Bayram ziyaretçileriyle doluydu mezarlık
Herkes ölüsüyle birlikte olmaya gelmişti
Ağlanacak, bir an anımsanacaktı geçmiş
Sonra yine hayatın hırgürüne dönülecekti

Saçma olduğunu bildiğimiz halde gelişimizin
Hiçbirimiz bir başka dünyaya inanmadığımız halde
Durduk mezarı önünde annemin
Annem oradaymışçasına; babam, ben, Namık, Nihat, Defne

Dönerken sessiz bir anlaşma vardı aramızda hepimizin
Saçma da olsa gelişimiz, bir başka dünyaya inanmasak da
Birlikte ya da yalnız, gelip duracağız önünde bu mezarın
Bir daha dönülmez şeyleri düşünüp ağlamaya

1976

akdeniz günlükleri

AKDENİZ GÜNLÜKLERI

I

İlk kez sensiz çıkıyorum Antalya yolculuğuna
İçimde Antalya yolculuğuna ilk kez sensiz çıkmanın kederi var
Birlikte yaptığımız yolculukları düşünüyorum seninle
Otobüsün camına vuran görüntünü
Omuzuna yorgunca düşen başını
İlk kez sensiz çıkıyorum Antalya yolculuğuna
Günlerdir, unutmaya başladığımı düşünüyordum seni
Belki de doğrudur bu.
Ya içimdeki bu keder, nasıl açıklamalı onu?
Antalya sensiz güzel olmayacak
Kara bir kız kımıldamayacak yanımdaki yatakta
Kumlara birlikte uzanmayacağız
Kucaklayamayacağım Akdeniz güneşiyle ısınan vücudunu
Bu kez çok sevinçli değil
Antalya yolculuğu.

II

Seninle kaldığımız odalardan birinde
yazıyorum bu dizeleri
aceleyle.
Kocaman
dalgalarla kıyıya vuran
denizdeydim az önce.
Sırtımda
Akdeniz gibi masmavi
bir gömlek
Saçlarım ıslak.
Yazıyorum
dizelerini ilk günün
Birlikte
altında bu güneşin
Bu çakılların
üstüne uzandığımızı anımsayarak.

III

Kitap imzaladık dün
pırıl pırıl bakışlı
genç insanlara.
Ve geniş bir alanda
şiirlerimizi okuduk
arkadaşlarla
Deniz ve gökyüzü
şiiri
deniz ve gökyüzü kadar
genişletiyor.
Ve tüm yüreğinle
ufku
kucaklamak istiyorsun.

Ve yürekleriyle
seni dinleyenlerin
Bitiştirmek yüreğini.

Şiir
Yaşam üstüne ve her şey üstüne
En özlü
Ve en güzel şeyleri söylemektir.

Şiirler okuduk dün
geniş bir alanda
arkadaşlarla.

Sıcaklığını duyarak
birlikte olmanın
bizi dinleyenlerle;

Engin bir duyguda
Büyük bir kavgada.

IV

Sıkılmış bir limondan
son birkaç damlayı çıkarmaya çalışır gibi
uzanan birkaç kişi
soğuk güz güneşinin altında.
Kötü bir şarkı
radyosunda gazinonun
birkaç turist
soğuk, çarpıntılı bir deniz.
Ve artık
yaklaşan güzün
ilk serin solukları
havada.
Kendimi yalnız hissetmeliyim
böyle bir ortamda, değil mi?
Ne yalnız, ne de hüzünlüyüm oysa...
Bu belki
Dünyayı artık
Her şeyiyle
ve her haliyle sevdiğimden...
Ve belki
Yalnızken de
Evrenin ve kalabalıkların
o sonsuz akışın yani
Bir parçası olduğumu öğrenmekliğimden...

V

Uyuyamadım bütün gece
Kâh dalgaların sesi irkiltti beni
kâh gıcırdayan pencere.
Dalar gibi olduğumda da
düşümde seni gördüm hep.
Aynı yerlerdeydik
ama birlikte değildik.
Karşılaştığımızda da
bana yalanlar söyledin yine.
Uyuyamadım bütün gece
duygulardan
düşüncelerden.
Ölmüş anamı düşündüm.
Güzel babamı düşündüm.
Arkadaşlarımı düşündüm.
Uyuyamadım bütün gece.
Kâh umutlar üşüştü
kâh sevinçler
Kâh hüzünler üşüştü yüreğime.

/..

Ve şimdi
İç geçiren bir kadın gibi
İnip kalkıyor denizin göğsü usulca.
Uzakta
bir balıkçı teknesi.
Güneş bulutları ve toprağı
başladı ısıtmaya.
Ben
terli bir çarşaf gibi
Bırakıp geride
yorgun geceyi
Hazırlanıyorum
yeni güne
yeni bir yürekle başlamaya.

VI

Toroslar
Kartondan kesilmişçesine yükseliyor
Alacasında sabahın.
Hep bir ağızdan
bir ötüş bolluğuyla
uyanıyor kuşlar.
Az ötede
sütliman Akdeniz
uzanıyor
millerce ötedeki
Afrika kıtasına.
Bu dupduru
sessizlikte
Bir sonsuzluk duygusu
doluyor içine insanın
Hiçbir şey
görkemli olamaz
kocaman
bir göğün altında
yüce bir dağla
engin bir denizin
birleşmesi kadar...

VII

İnsan
vücudu gibi kadınının
tanımalı yurdunu.
Göllerini
ırmaklarını
Dağlarını
denizlerini
Kırlarını
ormanlarını.
Savunmak için
onurunu onun.
Savunmak için
güzelliğini onun.
Savunmak için
özgürlüğünü onun.
Savunmak için
var olmaya
hakkını onun

İnsan
çocuğu gibi
tanımalı halkını.
Sevgisini
korkusunu
Bilgisini
duygusunu
Ruhunu
aklını
yüreğini.
Savunmak için
onurunu onun.
Savunmak için
güzelliğini onun.
Savunmak için
özgürlüğünü onun.
Savunmak için
var olmaya
hakkını onun.

VIII

Sabahleyin yağmur
Kahverengi kumlara yağıyor.
Öylesine
açılıyor ki rengi denizin
Gökyüzüyle
arasındaki fark siliniyor.
Sadece
geniş
yumuşak
duman gibi
dişi
bir dalgalanış.
Kapımı açıyorum
Su ve toprak kokusu
doluyor odama
Toroslar
bir görünüyor
bir yitiyor gözden
Oynak
kalın
bir sis perdesi arkasında.

./..

Yağmur
duruyor birden
Daha şiddetle
başlıyor az sonra.
Belki hüzünler
getirecek olan
Fakat hiçbir zaman
umutsuz olmayan
Bir sonbahara
hazırlanıyor
Yurdum...
Akdeniz...
Antalya...

23 Eylül-1 Ekim 1977

BOĞAZA BİR BALKON GİBİ UZANAN LOKANTADA

Boğaza bir balkon gibi uzanan lokantada
İçkiler içtik, türküler söyledik
Son kadehler Erdal'la Şafak'ın şerefine kalktı
Denize atıldılar sonra

Tumanyan'ın şiirini anımsadım hep
Otururken o çocuklarla bir masada:

"sevinç dolu şarkımızın sonunda
düşünceli Tamada bıyıklarını büktü
dolu kadehlerini kaldırdı onunla
bütün büyükler
ve bizi takdis ettiler, -yaşayın çocuklar
ama bizimi gibi yaşamayın-"

Masada oturanların hepsi
Benden en az on yaş gençtiler
Bir kuşak geçmişti aramızdan
İsmet'i anımsadım, Necmiye'yi
Gepgenç yüzlerini onların
Birlikte söylediğimiz türküleri

Kimimiz toprak oldu çoktan
Kimimiz yenik düştü kavgada
Kimimiz bir hayat kuramadık
Güneşli yirmilerden geçtik
Acılı otuzlara vardık

Ve hayat yürüyor durmamacasına
Ön safta yeni çocuklar var şimdi
Yeni aşklar, yeni sevinçler, yeni coşkular yaşanmakta

Katılırken türkülerine onların
Gülüşlerine, konuşmalarına
Tek tek yüzlerine bakıyor
On yıl önceki yüzleri görüyordum
"Yaşayın çocuklar" diye düşünüyordum
"Ama bizim gibi yaşamayın"
O hiç unutulmayacak mayıs gecesi
Düğün şenliğinde Erdal'la Şafak'ın
Boğaza bir balkon gibi uzanan lokantada

1977

BİR SABAH TANIDIK BİR ŞEHRE GİRERKEN

Bir sabah tanıdık bir şehre girerken
Sıcak ve dost şeyler düşünür insan
Tanıdık bir yatak bekler sizi
Bir çocuk yüzü gülümser anılardan

Dost şehirler, sevgili, anne şehirler
Nice acılar, nice mutluluklar yaşadım her birinizde
Delikanlı bir sevinçle sokaklarınızdan geçtiğim oldu
Kederli günlerim oldu aklımı yitiresiye

Sonsuz kareli bir film gibi
Yaşamım geçiyor belleğimden
Tekrar etmek duygusu
Her şeyi yeniden, yeniden...

Bir sabah tanıdık bir şehre girerken
Hüzünlü, tuhaf şeyler düşünür insan
Sadece o şehrin değil
Kendisinin de değiştiği duygusundan...

1977

kuşatmada

YAŞADIKLARIMDAN ÖĞRENDİĞİM BİR ŞEY VAR

Yaşadıklarımdan öğrendiğim bir şey var:
Yaşadın mı, yoğunluğuna yaşayacaksın bir şeyi
Sevgilin bitkin kalmalı öpülmekten
Sen bitkin düşmelisin koklamaktan bir çiçeği

İnsan saatlerce bakabilir gökyüzüne
Denize saatlerce bakabilir, bir kuşa, bir çocuğa
Yaşamak yeryüzünde, onunla karışmaktır
Kopmaz kökler salmaktır oraya

Kucakladın mı sımsıkı kucaklayacaksın arkadaşını
Kavgaya tüm kaslarınla, gövdenle, tutkunla gireceksin
Ve uzandın mı bir kez sımsıcak kumlara
Bir kum tanesi gibi, bir yaprak, bir taş gibi dinleneceksin

İnsan bütün güzel müzikleri dinlemeli alabildiğine
Hem de tüm benliği seslerle, ezgilerle dolarcasına
İnsan balıklama dalmalı içine hayatın
Bir kayadan zümrüt bir denize dalarcasına

Uzak ülkeler çekmeli seni, tanımadığın insanlar
Bütün kitapları okumak, bütün hayatları tanımak arzusuyla yanmalısın
Değişmemelisin hiçbir şeyle bir bardak su içmenin mutluluğunu
Fakat ne kadar sevinç varsa yaşamak özlemiyle dolmalısın

Ve kederi de yaşamalısın, namusluca, bütün benliğinle
Çünkü acılar da, sevinçler gibi olgunlaştırır insanı
Kanın karışmalı hayatın büyük dolaşımına
Dolaşmalı damarlarında hayatın sonsuz taze kanı

Yaşadıklarımdan öğrendiğim bir şey var:
Yaşadın mı büyük yaşayacaksın, ırmaklara, göğe, bütün evrene karışırcasına
Çünkü ömür dediğimiz şey, hayata sunulmuş bir armağandır
Ve hayat, sunulmuş bir armağandır insana

1977

NE ANLATIR YUNAN ŞARKILARI

Ne anlatır Yunan şarkıları
Geceye dair, aşka dair
Ne anlatır Yunan şarkıları
Hayatımıza dair

Ne anlatır Yunan şarkıları
İnsanı tepeden tırnağa saran bu hüzünle
Sanki hep anlatılmayan bir şey kalmıştır
İçimizi ne kadar döksek de

Ne anlatır Yunan şarkıları
Biten bir aşk mı, başlayan bir aşk mı
Bir kız mı, yüzünü hiç görmeyeceğimiz
Çayırlarına hiç uzanamayacağımız kırlar mı

Ne anlatır Yunan şarkıları
Bu sürekli, bu yumuşak ısrarla
Ne anlatır Yunan şarkıları
Yüreğimize işleyen tempolarla

Ne anlatır Yunan şarkıları
Sonsuz güzelliğe, sonsuz barışa dair
Acılarla dolsak da ne kadar
Sımsıcak yaşamaya dair

Ne anlatır Yunan şarkıları
Bir gün birleşeceğini mi bütün şarkıların
Ne anlatır Yunan şarkıları
Bu kadar uzak... ve bu kadar yakın...

1977

BERLİN'DE, DOĞUM YILDÖNÜMÜNDE NÂZIM'IN

Berlin'de
Yetmiş beşinci doğum yıldönümünde
Bir bayrak gibi yükselttik Nâzım'ı...
Altında
Dünyanın bütün namuslu insanlarının
Omuz omuza toplandığı

Dile geldi halkımızın
Binlerce yıllık korosu
Acılı, öfkeli
Umutlu, yiğit
Ve sımsıcak
Sesini yükseltirken
Ruhi Su..

Berlin'deki omuzdaşlar
Türkülerle ve
Kardeşçe dayanışmanın
Coşkusuyla donattılar bizi...
Onur ve sevinç duyduk
Dinlerken
Batı Berlin Türk İşçi Korosu'ndan
Evrensel boyutlara ulaşan türkülerimizi...

Cana yakın, bilge
Dost güzelliğini toprağımızın
İlettiler yığınlara
Sesleriyle ve tavırlarıyla
Sümeyra, Semra...

Ağrıyan yüreği
Ve sonsuz acılarına rağmen
Yılmayan umudu
Ve inancıyla
Ve elle tutulur
İnsan sıcaklığıyla
Yaşatırken Nâzım'ı
Sahnede Genco;
Yüreğimizde bir kez daha
Biledik sevgiyi
Umutlu, hıncı...

Karıştı Nâzım'ın türkülerine
Brecht'in
Aklından ve yüreğinden fışkıran türküler
Sesiyle değil sadece
Gözleriyle de
Söylerken İlse Scheer...

Halklar adına
Yargılayan ve hesap soran
Müthiş bir yargıç gibiydi
Maria Faranturi...
Ezilenlere
Kanat germiş
Bir ana tanrıça gibi ya da...
Bitmez tükenmez sesi
Ve öpülesi
Sol yumruğuyla...

Anladık ki bir kez daha
Bizim gücümüz
Bu koskocaman dünyada
Yalnız olmamaklığımızdır...
Anladık ki bir kez daha
Hiçbir engel tanımayacaktır
Zafere giden yolda
Birliğimizden doğan kuvvet...
Yaşasın dünya halklarının devrimci dayanışması...
Hoch die internatsionalen solidaritet....

B. Berlin, 23 Kasım 1977

KUŞATMADA

Kuşatma altında vermem gerekiyor
Ömrümü etkileyecek kararları.
Kuytu bahçelerde değil
Sarsak odalarda yaşıyorum aşkı.

En güzel dizeyi buluyorum derken
Bozuyor düşümü bir klakson sesi
Aklımda hayatım üstüne düşünceler
Ve pantolonumdaki yağ lekesi.

Sırıtkan, sırnaşık bir reklam spotu
Ekleniyor sonuna duygulu bir filmin
Sevgi yitiriyor anlamını
Kaypaklaşıyor kin.

Bir çocuk ölüsüyle yan yana
Yaşıyor içimde gülen çocuk.
Katıksız sevinç duymayı
Ve üzülmeyi artık unuttuk.

Gök diye bir şey vardı bir zaman
Sonsuz, engin, mavi
Şimdi sünepe bulutların
Hasta köpekler gibi gezindiği

Ve dalgakıranlarla zincirlenmiş deniz
Gitgide çürüyen bir su olmada artık
Akıtmada zehrini doğaya
İçimizdeki bataklık...

Kuştma altında vermem gerekiyor
Ömrümü etkileyecek kararları.
Fakat hiçbir şey kurutamayacak
Çorak topraklarda yeşerttiğim aşkı...

1978

TÜRKİYE
ÜZGÜN YURDUM, GÜZEL YURDUM

türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum

AYVAZHACI AĞIDI

aldı kara haber

Kayseri'nin Bakırdağı
Bucağına bağlı bir köy
Ayvazhacı diye bir yer
Canlara mezar oldu vay

Ayvazhacı Ayvazhacı
Yürekte onulmaz acı

"Evliya" derler adına
Kalktı yürüdü koca dağ
Gözetmedi çoluk çocuk
Her kayası oldu bir çığ

Ayvazhacı Ayvazhacı
Yürekte onulmaz acı

aldı bir tanık

Konukluktan dönüyorduk
Ne görelim, yürüyor dağ
Üstümüze üstümüze
Devcileyin geliyor dağ

Kaçtık bir şey düşünmeden
"Evliya" dağından beri
Neden sonra dönüp baktık
Zifir karanlıktı geri

aldı köylüler

Fenerlerle ara tara
Ne bir ev var, ne de bir can
Sanki bin yıldır burası
Issız imiş sanır insan

Oysa daha üç gün önce
Telli duvaklı bir bahar
Sarıvermişti dört yanı
Köyde çifte toy düğün var

Arifeyle Abdullahı
Ayşeyle Hasanı sonra
Gerdeğe koyduktu o gün
Çifte davul çifte zurna

aldı Ayvazhacı köyü

Kırk bin köyden birisiyim
Acım çabuk unutulur
Ayvazhacı diye bir yer
Sor ki kimin umurudur

Öldüler civan gençlikte
Çiçeği burnunda çiftler
Yıkılsın "Evliya" dağı
Söndü yıkıldı ümitler

aldı ozan

Dağın altında ölüler
Kimi güvey, kimi gelin
Koca kentte ağa, paşa
Zehir olsun yediklerin

Ayvazhacı Ayvazhacı
Yürekte onulmaz acı

Olenlerin çoğu çocuk
Can verdiler uyur iken
Kör olsun "Evliya" dağı
Canlar aldı büyür iken

Ayvazhacı Ayvazhacı
Yürekte onulmaz acı

Bir kuş olup uçar gider
Yamacına konar gönül
Ayvazhacı denildikte
Usulcacık kanar gönül

Ayvazhacı Ayvazhacı
Yürekte onulmaz acı

1980

OMER REİS AĞIDI

Kahpe pusu kurdular
Kan uykuda vurdular
aysız gecede

Köpek ulur karanlığa
Kurt sevinir
Çakal güler çakal sesiyle

Halkın oğlu yaralandı
Kan içinde hörelendi

Sofrası açıktı
Dosta düşmana
Kurda kuşa

Yüreği açıktı
Denize toprağa
Çocuğa yaşlıya

Bilinci açıktı
Bilime doğruya
Gerçeğe haklıya

Köpek ulur karanlığa
Kurt sevinir
Yılan güler yılan sesiyle

Kahpe pusu kurdular
Kan uykuda vurdular
aysız gecede

Sinsi sinsi güler düşman
Bıçağını yeni canlar
söndürmeye biler düşman

Ömer Reis
İnsan Reis

Kalamış'ta güzel yüzün
duracak hep
Kulübenin ışıkçığı
kararsa da
Orda senin yüreciğin
sıcak sıcak
insan insan
Aydınlığa aydınlığa
Kurtuluşa kurtuluşa
vuracak hep

Kahpe pusu kurdular
Kan uykuda vurdular
aysız gecede

Köpek ulur karanlığa
Kurt sevinir
Sırtlan güler sırtlan sesiyle

Ağustos 1980

BİR ŞEHIT KIZINA

-Türküler ve Alaz için-

Güzelim, sevdiğim, çocuğum, gülüm
Bir şehit kızısın sen.
Acılı, buruk bir türkü gibisin
Bu acımasız günlerin içinden

Tuhaf bir sıkıntıyla daralır şimdi
Küçücük, kuş kanadı yüreğin:
"Babam nerede, niye gelmiyor
Babama küstüm ben anneciğim..."

Baban artık hiç olmayacak yavrum
Sana çocuğum diyemeyecek bir daha
Güçlü, baba kucağının sıcaklığını
Duyamayacaksın minik vücudunda

Baban yiğit bir oğluydu halkının
Onun için öldürdüler
Sana halkımızdan armağan olsun
Getirdiğim kırmızı güller

Yıllar geçecek, alışacaksın
Bir ince sızı kalacak ondan,
Senin gözlerin gibi ışıltılı
Çiçekler fışkıracak babanın mezarından

Ve tıpkı serpilen bir çiçek gibi
Gelişip ışırken bilincin gitgide
Babanı yeniden kavrayacaksın
Baban yeniden doğacak seninle

Güzelim, sevdiğim, çocuğum, gülüm
Bir şehit kızısın sen
Acılı, buruk bir türkü gibisin
Bu acımasız günlerin içinden

Ocak 1981

ŞU YOKSUL, IŞIKSIZ SOKAKLARDAN

Şu yoksul, ışıksız sokaklardan geçerken akşamüstleri
Elimde yiyecek filesi, evime doğru
Siliniyor sanki zihnimin yorgunluğu
Isıtıyor halkımın ozanı olmak duygusu içimi

Yıpranmış ellerinde bir sokak çiçekçisinin
Bir kırmızı gül gibi

Nisan 1981

TÜRKIYE, UZGÜN YURDUM, GÜZEL YURDUM

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Boynu bükük ay çiçeği
Şiirin ve aşkın geleceği.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Dağ rüzgârı, portakal balı
Alçakgönüllü, hünerli, sevdalı.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Yazgısı kara yazılmış gelin
Kurumuş sütü memelerinin.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Harlı bir ateş gibi derinde yanan
Haramilerin elinde bunalan.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Göngörmüş, bilge toprağım
Yunus, Pir Sultan ve Nâzım.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Bozlak, ağıt, halay ve zeybek
Dumanı üstünde ekmek.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Yüzü kırış kırış anam
Ağlayan narım, gülen ayvam.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Asmaların üstünde gün ışığı
En güzel geleceğin yakışığı.

Türkiye, üzgün yurdum, güzel yurdum
Zinciri altında kımıldayan
Bitecek sanıldığı yerde başlayan.

Mayıs 1980

her şey şiirdir

BİR ÇOCUĞA LAYIK OLMAK

Çoğumuz yetişkin yanlışlarızdır aslında
Katı, güvensiz, kibirli...
Çocuklar yaşar yanıbaşımızda
Gizlice koruyarak güzelim bir sevgiyi.

Narin bir duygudur taşar içlerinden
Karşılıksız henüz ve hazır bağışlamaya.
Soralım kendi kendimize bazen:
Layık mıyız çocuklarımıza?

1979

UNUTTUM, NASILDI ANNEMİN YÜZÜ

Unuttum, nasıldı annemin yüzü
Unuttum, sesi nasıldı annemin.
Gece bir örtü olsun anılardan
Kara yüreğime örtüneyim.

Unuttum, nasıldı annemin gülüşü
Unuttum, nasıldı ağlarken annem.
Yaşam sallasın kollarında beni
Küçücük oğluyum onun ben.

Unuttum, elleri nasıldı annemin
Unuttum, gözleri nasıldı bakarken.
Kuru ot kokusu getirsin rüzgâr
Yağmur usulcacık yağarken.

Haziran 1980

TAŞRA KENTLERINDE AKŞAM KEDERİ

Taşra kentlerinde akşam kederi
Her yerinde aynı dünyanın
Duru gök ve ev görüntüleri
Ve üzgün bakışı kadınların

Rüzgârın uzak kırlardan
Getirdiği akşam sesi
Dağların gecede gitgide
Karanlıklaşan gövdesi

Taşra kentlerinde geçti çocukluğum
Akşamın o gri hüznü
Yakındır bu yüzden yüreğime

Yıllardır bu hüznü yaşıyorum
Hasretim, nasıl da hasretim
Annemin adımı seslenişine

Eylül 1980

ÇOCUKLUĞUM

Çocukluğum bu kadar bir şey aslında
Taşlar arasında yeşeren otlar
Ve bir tavuk tüyü

Çocukluğum bu kadar bir şey aslında
Biraz sevinç, biraz keder
Biraz yalnızlık ve büyü

Çocukluğum bu kadar bir şey aslında
Biraz güneş, biraz gökyüzü
Tamamlamak için o türküyü

Mart 1981

AĞUSTOS KONUĞU

Odama bir an giren uçucu bir böcek
-Arıdan irice, kanatları renkli-
Dolaştı bir süre, vızıldamadan.
Sonra bulup yolunu pencerenin
Çıkıp gitti

Bir öykü çeviriyordum Çehov'dan
Masamda bira bardağı
-Odam, kitaplarım, olağan dünyam-
Tül perdede ağustos ışınları

Tanık oldu yaşamıma
Bu uçucu böcek, sadece bir an
Çıkıp gitti sonra
Tıpkı yaşamıma bir an katılan
Sonra yitip giden bir sevgili gibi

1980

KIRK YAŞIN EŞİĞİNDE ŞİİR

Küçük heyecanlara paydos
Çünkü rüzgârla aynı yaştayım
Çünkü güneş kardeşim
Bir ırmakla sevişmekteyim

Bana artık dingin olmak
Bana yalınlık yaraşır
İçimde şiirin güzelliği
Yaşamak sevinciyle yarışır

Güzeller güzeli ömrüm
Sana gitgide sevdalanıştayım
Nice emeklerle dokunmuş
Bir ince, bir nazlı nakıştayım

Küçük tasalara, tutkulara paydos
Çünkü evrenle aynı yaştayım
Başsız sonsuz doyumsuz
Bir başdöndürücü akıştayım

Şubat 1981

HER ŞEY ŞİİRDİR...

Her şey şiirdir, uğultusu rüzgârın
Bir ırmağa usulcacık yağan kar
Her gece okunan bir dua çocuklukta
Gökyüzünde bölük bölük turnalar

Her şey şiirdir, sevinç ve keder
Dünyada olmak duygusu...
Kıyıda, ıssız kayalıklarda
Kendi başına ışıldayan su

Her şey şiirdir, şimdi, şu anda
Ak kâğıt üstünde dolanan elim
Karşıki avluda salınan söğüt
Yandaki odada uyuyan bebeğim

Her şey şiirdir, çağrısı aşkın
Bahar toprağından yükselen tütsü
Umut ve acı, başlayan ve biten,
Yağmurun ve akıp giden hayatın türküsü

Her şey şiirdir ve bir gün belki
İlk aşkım, ilk göz ağrım şiir
Koynunda ona yazdığım mektuplar
Bir yerlerden çıkıp gelecektir...

1981

STRUGA TÜRKÜSÜ

-Oktay Akbal'a sevgiyle-

Kalbimin içinden geçen yollar
Ulaşır dünyanın dört bir yanına
Ohri Gölü uzayıp gider
Varır Arnavutluk kıyılarına

Boğulurcasına sevdiğim bu hayat
Kıskanır bir dizeyi bana

Struga'da Kara Nehir
Karışır Ohri Gölü'ne
Struga Biser Oteli'nde
Halay çekeriz Osman Ağa türküsüyle

Vurgunum güzel gözlere
Vurgunum Makedon ezgilerine

Kız gibi salınır ay çiçeği tarlaları
Yürür demiryolu boyunca işçiler
Yayılır çayırda bir at
Uyur ağustos sıcağında bir kasaba

Balkan toprakları, güzelim topraklar
Vurgunum tütününe, şarabına

Kalbimin içinden geçen yollar
Ulaşır dünyanın dört bir yanına
Boğulurcasına sevdiğim bu hayat
Kıskanır bir dizeyi bana

Hiç bitmeyecekmiş gibi sürsün halay
Hiç bitmeyecekmiş gibi sürsün hayat
Şairiyim onun, sevdalısı hem de

1979-1985

SOFYA'DA 1980 YILINDA

Sofya'da 1980 yılında
Döktü altın yapraklarını eylül
Açıldı içimde alevden bir gül
Bütün acıların inadına

Işıklı, düşsel bir akşam vakti
Hava serin ürperişlerle dolu
Güz duygularıyla sarmaş dolaşım
Dilimde şiirin balı

Issız sokaklar boyunca insanlar
Yürüyüp giderler el ele
Geçmiş yaz bir elma kurdu gibi
Kımıldar yüreğimin içinde

Nisandı, Antalya'daydım
Bir yaz ki tanımlanmaz, eşsiz
Mavi duvaklı bir gelin gibiydi
Limon bahçelerinden bakınca Akdeniz

Burgaz Adasında bebeğim ilk kez
Denizi duydu minik vücudunda
Unutmam inişlerini o bayırdan
Nazlı salınışlı anasıyla

Yunanistan'da, haziranda
Çıkmaz aklımdan yaşanan günler
Can dostlar edindik o ülkede
Işıklı tavernalar, güneşli oteller

Mücevher denizi Kuşadası'nın
O pırlanta ışıltılı arkadaşlar
Ölümden dönüp gelmiş her biri
Yürek yine kavi, yürek yine atar

Oturup balıkçı kahvesine
Konuştuyduk yazgısını ülkemizin
Kaleiçi'nde, denize karşı
Duydum bir kez daha gücünü şiirin

Kavgamız, sevdamız, umutlarımız
Kocaman sevgili dünyamız
Bir yanda mutluluk, bir yanda acı
Bozbulanık akmadayız

Bu düş sürer mi, biter mi bilmem
Yaşarım daha kaç zaman
Bir yanım yaralı, tasalı, bungun
Bir yanım dipdiri, atılgan

Sofya'da 1980 yılında
Eylül'le yeniden karşılaştık
İki eski sevgili gibi kucaklaştık
Yarım kalmış bir aşkın burukluğuyla

1980-1985

SOFYA'DA DEVRİM MÜZESİNİ GEZERKEN

Sofya'da devrim müzesini gezerken
Arınmak gereksinimindeydim
Koptum sokağın kargaşasından
O serin yapıya girdim

Bizim için savaşanların
Ve ölenlerin fotoğrafları vardı
Sanki yüzlerce yıllık uzak bir
Geçmişten bakıyorlardı

Hazin ve sıcak bir gülümseyiş
Dudaklarında bir genç kızın
Kurbanı olmuş
Faşist kurşunlarının

İşte boyunlarına kadar
Toprağa gömülü partizanlar
Geride, kurşuna dizilmeyi
Bekleyen genç insanlar

İşte Milev'in cam gözü
Sonsuzca bakmaya yazgılı
Bakıyor ölümsüzlüğe
Eylül'ün ozanı

İşte asılan yurtseverler
Sisli, karanlık bir sabah
Yanda birkaç üniformalı
Birkaç alçak

İşte Leipzig'de Dimitrov
Aydınlık bakışlı gözleriyle
Suçluyor savcıyı
Göring küçülmüş küçüldükçe

Ve Vaptzarov'un yiğit alnı
Ve el yazısı takvim yaprağında
Yürüyor sonsuzluğa
Bu destansı kavgada

İşte kurtuluş günü
Sofya'da halk ordusu
Zafer çığlık çığlığa
Kaplamış ufku

Dimitrov, kızı ve karısıyla
Gülümsüyor barış günlerinde
Silinip gitmiş
Yurdu kaplayan gece

Bir arada bütün bu fotoğraflar
Bir başka dünyada gibiler
Belki de gizli gizli
Aralarında söyleşirler

1925'in şehitleri
30'ların, 40'ların
Genç yaşta toprağa düşenler
Büyük davası yolunda halkın

Size borçluyuz ne varsa
Adına mutluluk dediğimiz
Eğiliyorum önünüzde
Derin bir duyguyla, sessiz

Öpüyorum birer birer
Gözlerinizden, ellerinizden
Çok şey var öğreneceğimiz
Sizin özverinizden

Sofya'da devrim müzesinde
Bıraktım kalbimi ayrılırken
Girdiğimden daha çok insandım
O serin yapıdan çıkarken

1980

BİR MEKTUPTAN ALINTILAR*

"Sevgili ağabey
Güzel mektubundan sonra
seninle telefonda konuştuk.
O da güzeldi.
İçten ve kendiliğinden olan
her şey gibi.
Özlemin, sevincin, sevecenliğin
-acının ve kederin de-
içten oluşundaki
insanca titreşim...
Başka ne zenginliğimiz var ki...

Tüm insanca gereksinimleri bir kıyıya koyarak
girdiğimiz bu kavgada
halkımızın acılarına
bir damlacık da olsa
serinlik taşıyabilmek...
Kendimizden başlayarak
her şeye karşı
içten olabilmek

* *Nihat Behram'ın bir mektubundan*

Kimi zaman umulmadık bir yerde
beklenmedik bir tümce
yaşamın tümünü yorumlatacak
izler bırakıyor...
Paris'te, yürürken öylesine
adı "Yitirilmiş Zamanlar" olan
bir lokantanın önünden geçtim...

Düşündüm sonra
Belki dedim, insanca gereksinimlerimizi
hiçbir zaman
insanca doyumuyla yaşayamadık.
Hep bir şeyler burktu, çelmeledi.
Ama çırpındık yine de
insanca bir şeyler için...
Ömrümüzün tarihi böyle...
Öyleyse yitirilmiş zamanımız yok...
Acıların, kederlerin bulandırdığı
zamanlarla dolu da olsa
ömrümüzün tanımını
yitirilmiş diye yapmamalıyız...

Böyle bir düşünceler yumağı işte...

Uyku anlarında kafamın içinde
dinmeyen didişme...
Az önce aldığım bir haberde
nice yıllarımın birlikte geçtiği
en güzel arkadaşlarımın
karanlıklar altında
olduğunu öğrendim...
Ve yıllarca sevgisini soluduğum
en acemi, en delikanlı çaylaklığımla yitirdiğim
ve acısından sıyrılamadığım insanın da
karanlıklar altında
olduğunu öğrendim...

Yanım yörem Alp Dağları
kar serpiştiriyor
bu ne biçim bahar...
İnsanları da dağları gibi bu toplumun
soğuk ve uygar...
Kendi dilimin yabancısıyım...
Aylar ki duyguya dönük sözcüklerim
saklımda duruyor
sabırsızlanarak
çıkmak için
dudağıma...
Ama iyi ki de
çıkmıyorlar...
Çünkü sonu
daha derin bir yalnızlık
Daha derin bir
yabancılaşma...

Sevgili yurdumuz...

./..

Güzelliklere olan umut...

Şu silah nasıl kuşanılmalı ki
insana daha Lenin'ce
ve daha ferah
bir alın taşısın...
Yoksa dökülen saçlardan
kalan boşluk
sadece yitik izleri olacak
hayatımızın...
Yavrunu sev
Onun taşıdığı rüzgârın
değerini bil...
bu cehennem bulanıklığı dünyaya...
Benden yana tasalanma...
Bu sürgün
kendi bilincim
ve kararımla
seçtiğim yoldur...
Yararlı olanın
en zorunu
seçtiğimi bilerek
yola koyuldum...

Sevgiler hepinize...
Sevgiler...
Yurdum..."

1980-1985

SESLER

İnsan seslerine tutunarak ilerliyorum
kollarım alabildiğine açık
Yuvarlanmamak için uçuruma

insan seslerine tutunarak ilerliyorum
yolumu yitirmemek için
boğucu karanlıkta

Kızımın sesi "anne" diyen
"i" gibi incelterek "e" sesini
"babacığım" derken kırık dökük
ve öğrendiği ilk fiilleri sıralarken
o henüz dalında ham bir meyve gibi ses
tutkulu, güvensiz, birden tizleşen

Karımın sesi, gülümseyiş gibi umutlu
ve bir kız kardeş sesi gibi sevecenlikle dolu

Telefondaki sesi babamın
kısık, uzakta, ama can kadar yakın

Gurbetteki kardeşlerimin sesleri
ansızın bir selam gibi ulaşan
çocukluğu
ve daha nice şeyleri ışıldatan

Unuttuğum sesi annemin
bazen düşlerimde çınlayan

Ve dostların sesi, bunaldığımda
dokunurcasına duymak istediğim
yolumu yitirmemek için
yitip gitmemek için boğuntuda

"Kendine iyi bak" diyen sesler
"nasılsın" diyen sesler
kaygılı, dostça çınıltılı, ince, kalın, boğuk ya da tiz
kendimi en kötü duyumsadığım zamanlarda
duymak istediğim o sesler
tutunarak güven duyduğum
birlikte bir karanlığı geçtiğimiz...

Temmuz 1981

hapishanede bir sabah türküsü

ÇIĞLIK

Bir adamı öldürmenin tam sırası kurşunlarla
Çocuğunu öpüp kapıya çıktığında

Ey kanatılmış çiğnenmiş bahar günü
Birden bir çığlıkla kapatır yüzünü

Ezik bir gül gibi çığlık, yitik bir umut gibi
Boğmak boğma telle bir insan olmanın sevincini

Kederli yağmur, usulca düşen akşama
Çığlık. Bir çocuk yüzü. Dayalı cama...

Maltepe Askeri Cezaevi, 1982

GÖRÜŞME GÜNÜ

Çocuğumla demir bir parmaklık konuldu aramıza
İki buçuk yaşındaki çocuğumla

Ulaşmak istedi bana çocuğum
Kafese çarpan bir kuş duygusuyla

Çocuğumla tel örgüler konulda aramıza
Kalın tel örgüler iki sıra

"Saklanma baba" dedi çocuğum
Sitemle. Çırpınan bir bakışla...

Çocuğumla bir uçurum konuldu aramıza
Sevinci nefretten kesin çizgilerle ayıran uçurum

Ve ben -aptal gibi- hâlâ
"Bu denli kötü olunamaz" diye düşünüyorum...

Maltepe Askeri Cezaevi, 1982

BIR PAZAR

-John Baez'e-

Tozlu, havasız, ışıksız koğuşta
Oturmadaydık suskun, kederli
Pazar günü tekdüze uzuyordu
Herkes kendi küskün düşündeydi

Küçük, transistörlü radyodan
Ansızın ışıklı bir insan sesi yükseldi
Işıdı durgun yüzler
Gün aydınlığınca gülümsedi

"Geçmiş günler" diyordu şarkıcı
Ama diriydi, umut doluydu sesi
Tutunup bu özlemli ezgilere
Aştık zindanın duvarlarını sanki

Karanlık koğuş aydınlanıverdi
Umutla canlandı yürekler
İnsana yaraşan özgürlüktür
Anladım bir daha ve sevinçle dolu gelecekler.

Kederli bungun günlerim benim
Gün olup geçeceksiniz siz de;
Ama ben herkes için istemekteyim
Özgürlüğü, kendim için değil sade.

Işıklı sesi o şarkıcının
Bir insan yüreğinden taşan sevgi
İnanıyorum yıkacak duvarlarını zindanların
Kurulacak sevginin ve özgürlüğün egemenliği...

Maltepe Askeri Cezaevi, Nisan 1982

DESAPERİCIDOS*

"Senyör Videla... Ta... ta... ta... ta..."
Güpegündüz ya da karanlıkta...

Bir sokak, bir çocuk, bir afiş...
"Kurşunlarla delik deşik edilmiş..."

Kimliksiz cesetler, bir çukurda bulunan...
"Rejime karşı olduğundan kuşkulanılan..."

Tüm kamu malları özelleştirilmelidir...
"Bazı karşı çıkışlar olabilir..."

Senyör futbol, Arjantin birası, sosis...
"Plakasız arabalar, gizli polis..."

"Yere yat! Kımıldamadan bekle!"
Ateş! Her kımıltıya... makineli tüfekle...

"Günlük yaşamda belirli bir rahatlık..."
Turizm patlaması beklenebilir artık...

* *Arjantin'de kullanılan bir deyim. Tutuklanan ya da "kaybolan" ve bir daha kendisinden haber alınamayan kimse anlamına gelmektedir. Tırnak içindeki sözcükler ve dize parçaları, bu ülkeyle ilgili gazete haberleri ve röportajlardan alınmıştır.*

Arjantin tangosu, neon ışıkları, dolar...
Gerektikçe yenilenen Videla'lar...

Ve artık yüzlerden keder silinmiyor...
Ve hiçbir yitik geriye dönmüyor...

Maltepe Askeri Cezaevi, 1982

STRATI KORAKAS'A MEKTUP

Uzun bir geceden geçiyoruz, karanlık bir geceden
Acımasızlığın gecesinden geçiyoruz.
Dün senin yurdunun hapisteydi en güzel çocukları
Şimdi sıra yine benim ülkemde
Güneş hapsedilebilir mi Strati
Bulut hapsedilebilir mi
Hapsediliyor işte...

Selam Strati
Yasu kardeş...
Orada, Atina'da, alçakgönüllü evinde senin
Siesta yapmıştık bir öğle sonrası;
Kanepede oturmuşken yan yana
Ayaklarımız sandalyelere dayalı
Uyuyakalmıştık öyle...
Atina'nın o öğle sonrası sıcağını
Ve o kardeşçe uykuyu unutamıyorum nedense...
Ve akşamüstü, karın, -Flaman asıllı
Ve ikizlerinin anası-
Gitarla bir şarkı söylemişti terasta
-Yitirilmiş bir anneden söz eden-
Ve baban
-Midillili köylü ve göçmen işçi-
Bütün emekçileri gibi halklarımızın
Saygılı, vakur
İçten
Dinlemişti o şarkıyı bizimle birlikte...
Unutamıyorum o şarkıyı
O akşamüstünü de...

Selam Strati
Yasu kardeş
Denize gitmiştik bir başka gün.
Kentin ortasındaki hapishanenin yakınından geçerken
Arabada yanımda oturan ipek bakışlı bir kız
"Albaylar cuntasının dökütüleri
Bu hapishanede yatıyor" demişti
"Dün biz hapisteydik
Bugün onlar
Ve biz denize gidiyoruz, ne tuhaf, değil mi?"
Gülüşmüştük...

Albaylar cuntasının dökütüleri
Yatmaktalar hâlâ o hapishanede
Ve benim yurdumda
İpek bakışlı kızlarımız yatıyor hapiste şimdi
Ve kara gözlü oğullarımız...
Gençliklerini tadamadan daha
Güneşe doyasıya bakamadan
Demir parmaklıklar arkasına kapatılan...

Selam Strati
Yasu kardeş
Unutmak elde mi o güneşi
Yurdunda senin
Binlerce yıl öncesinin beyaz taşlarını aydınlatan
Acılı yurdunu unutmak elde mi senin
O insanca bir yaşamı çoktan hak etmiş olan

Şairler vardır
Ülkelerinin güneşi tutuşur şiirlerinde
Denizleri nefes alır...
Şairler vardır
Şiirleri bayrak gibi yükselir alanlarda
Ve halklarına
Ekmek ve su ve sevinç gibi gerekli...
Ah, o şairler gibi olabilsem ben de
Yetse sesim
Anlatmaya
Yaşadığımız bütün bu şeyleri...

Selam Strati
Yasu kardeş
Bir gece ışıklı bir denizin kıyısında
Şiirlerimi okumuştum sana
"Unuttum nasıldı annemin yüzü..."
Ve sen
"Unutmadım
Demek istiyorsun, değil mi?"
Demiştin
Beni hayran bırakan bir incelikle...

Unutmadım kardeş
Unutmadım
Unutmadım hiçbir şeyi...
Bir türlü baharı getirmeyen bu mayıs ayının
Yağmurlu bir öğle sonrasında
Hapishane ranzasında
Uzanmış yazarken bu şiiri...

./..

Radyoda
Senin ülkenin
o yüreğe işleyen şarkılarından biri
Ve karşıda, koğuşların açıldığı alanda
Şair yüzlü bir asker
Dalmış hayal ederken serbest kalacağı günleri...

Selam Strati
Yasu kardeş
Uzun bir geceden geçiyoruz, karanlık bir geceden
Ama geleceğiz
Geleceğiz üstesinden
Bu acıların da...
Ülkenin ve ülkemin
Bütün yiğit şairleri adına
Yemin ederim
Aydınlık bir şafağa
Ulaşana kadar
Dövüşeceğime...
Ballı incirlerimiz, nazlı üzümlerimiz
Göklerimiz, denizlerimiz
İpek bakışlı kızlarımız, kara gözlü oğlanlarımız
Üstüne yemin ederim...
Ve bizi aydınlatan
Bu ortak güneş üstüne...

Mayıs 1982
Maltepe Askeri Cezaevi

GÜZ BAŞLANGICINDA
BİR HAFTA SONU İÇİN ÜÇ ŞİİR

Issız Cuma

Uyudum, uyandım, değişen hiçbir şey yoktu
Issız cuma, sıradandı ve soğuktu

Yorgun bir kadın çamaşır yıkadı
Mumu yaktı, pancurları kapadı

Bıkkın bir rüzgâr dağıttı ikindiyi
Delik deşik inledi gecenin kalbi.

Yitik Cumartesi

Yitik cumartesi, boğuk cumartesi, ağladığım cumartesi
Pembe rüzgârların kırlardan inildeyerek geçtiği

uzun cumartesi, yitirdiğim her şey gibi sancılı
İpte sallanan çamaşırlar ve rüzgârda vuran kapı

Seni sevmeme, beni sevmene engel olan şeyler
Hayatımızdan koparılıp alınmış cumartesiler

Çılgın cumartesi, ölgün cumartesi, yaşanmamış bir aşk gibi
Camlara takılıp kalmış doğmamış çocukların gözleri

Suskun cumartesi, küskün cumartesi, beyaz bir kurdela,
lekelenmiş
Ölüm kadar katı ve hayatımız gibi zedelenmiş.

Hüzünlü Pazar

Hüzünlü pazar, beyaz meleklerin ilahiler söylediği
Aşkın güzelce yıkandığı, sımsıkı kefenlendiği

Yaz geçmiş, gelip çatmış bağbozumu vakti
Genç kızların mutluluğu bir mevsim daha ertelediği

Hüzünlü pazar, geçmiş pazarların anısıyla kavuniçi
Çocukların hep kursaklarında kalan sevinci

Eylül-Ekim 1982
Maltepe Askeri Cezaevi

HAPİSHANEDE BİR SABAH TÜRKÜSÜ

Maltepe askeri cezaevinin avlusunda
Sisler içindeki Büyükada'nın karşısında
Oturmuş yazarım bu şiiri

Eylül başlarında bir cumartesi sabahı
Lodos titretiyor ağaçları
Yağmur geceden yıkamış çiçekleri

Gökyüzü mavi, bulutlar beyaz
Ardından baharın geçti koca bir yaz
Hapisteyiz hâlâ ve güzün ilk serinlikleri

Avlunun dört yanı dikenli teller
Tellerin gerisinde nöbetçiler bekler
Kapanır uykusuzluktan gözleri

On gündür çocuk sesi duymadım
Özledim "baba" deyişini kızımın
Özledim beni görünceki sevincini...

Hayatım benim, kırk yıllık hayatım
Seni başarabildiğimce dürüst yaşadım
İçim burada da pırıl pırıl şimdi

Geçer, güzelim, bu günler de geçer
Sökülüp atılır dikenli teller
Koparır halk bir gün zincirlerini

Eylül 1982
Maltepe Askeri Cezaevi

CAN AĞBİ'NİN KULAĞINI ÇINLATARAK

"Yarınki mahkemecileri ve hastanecileri" hoparlörde
okuyan gardiyan
Mahkemecilere "Hayırlı uğurlu tahliyeler"
Hastanecilere "Acil şifalar" diliyor...
Ve iyice bastırarak "Allah"ın "ah"ına
"Allah kurtarsın" diye son veriyor sözlerine...
Sanki Bayrampaşa Cezaevi'nde değil de
Bir Gazanfer Bilge yolcu otobüsündeyim
Sırtüstü uzanmışım da yatağıma
Yolculuk etmedeyim...
Bütün bunlar iyi güzel de
Dokuzuncu ayından tutukluluğun
Hâlâ belli değil yolculuk nereye...

Kasım 1982
Bayrampaşa Cezaevi

TESBİH

-Fatma Arguz'a-

Bir dost ve kardeş eliyle işlenmiş
Boncuktan bir tespih armağan geldi bana.
Göz nuru dökülmüş, özenilmiş,
İçten bir selam gibi insandan insana.

Değerini artıran bu armağanın
Bir hapishaneden bir başka hapishaneye gelmesiydi
Şiir de böyle bir şey olmalı diye düşündüm
En acımasız günde de savunabilmek inceliği.

Kasım 1982
Bayrampaşa Cezaevi

ESKİ NİSAN

eski nisan

ÇOK SEVDİM BİR ZAMANLAR, SEVİYORUM YİNE DE

Çok sevdim bir zamanlar, seviyorum yine de
Alıp başımı gitmeyi yollar boyunca
Seyretmek bir bozkır akşamını camından bir otobüsün
Masal şehirlerini geçerken hızla

Çok sevdim bir zamanlar, seviyorum yine de
Ürpertili, sımsıcak tenini kadınların
Salmak serin sulara gövdemi
Düşüp gitmek peşine şiirin ve aşkın

Çok sevdim bir zamanlar, seviyorum yine de
Varolduğumu düşünmeyi, ürpererek..
Karanlık bir odada küçük bir çocuk gibi
Yağmurdan ve yalnızlıktan ürkek

Çok sevdim bir zamanlar, seviyorum yine de
Düşüncemi geniş ve sonsuz olanla birleştirmeyi
Hırçın ve ele geçmezce atılgan
Uysal ve usulcacık benim olan şeyi...

Çok sevdim bir zamanlar, seviyorum yine de
Ve hep seveceğim beynim ve tenim varoldukça bu dünyada
Pırıl pırıl olanı, her zaman bir güz diriliğinde
Değişmez ve değişken olanı sonsuzca...

Eylül 1978

AVŞA GÜNLÜKLERİ

1

Yaşamak nedir göçebelikten başka
İnsan bir adada daha iyi kavrıyor bunu
Bir ada, yani bir dağ aslında
Ve gün gelip yine denizle örtülecek olan
Ve bostanlar ekilir bu toprakta
Sütler sağılır keçilerden
Ağaçlar hışırdar rüzgârda
Ekmek mayalanır, çiburek kızarır
Dumanı tüter balık çorbasının
Yaşamak dediğimiz şeyin oluşması
Günlük yaşam. Ve bir ömür geçer böyle.
Bir adanın ömrü daha uzun olsa da
Ömründen bir insanın, kuşakların
Yine de bir adada daha iyi kavrıyor insan
Yaşamak dediğimiz şeyin
Bir şey olmadığını göçebelikten başka.

2

Bir dağ yoluna tırmanırken
Kuş bakışı görmek için
oturduğun yeri
Düşünürsün
İnsanın kendini de bazen
Kuşbakışı görmesi gerektiğini.

3

Şu ağaç gibi olabilmek
Ciğerleri göğe açıp
Kökü yere salabilmek

4

Ozanla şiir arasındaki ilişkiyi düşünüyorum
Söylediğim bu sözler sesimin konuşurkenki tonunu andırıyor
Akşam denizine bakıyorum, kıpırtısız uzanan, grinin çeşitli tonlarıyla
Kayıklar, tembelce salınan yaşam
Küçük bir adanın kıpırtısızca varoluşunu anlatmak istiyorum
Tembel ve kıpırtısız akşam, onu içime iyice sindireyim
Doğa sonsuz bir şimdiki zaman yaşıyor, korkunç sabırlı bir şimdiki zaman
Karım kurumuş havluları topluyor balkondan
Çocuğum parmağı ağzında, usulca kayıyor uykunun dalgınlığına
Deniz kızarıyor birden, batmakta olan günün son ışınlarıyla
Ağır başlı doğa, bunu bir deniz kıyısında daha iyi anlıyorum
Çayımı yudumluyor, şiirimi yazıyorum, kumsalda ateş yakmış çocuklar
Bir dünyayı daha iyi anlatan tanımları arayıp bulmalıyım diyorum
Keman ve darbuka sesleri geliyor aşağıdan
Çingeneler. Göçebe ay. Göçebe ömrümüz.
Şiiri bitirip bu kıpırtısız akşam denizine dalacağım birazdan
Ozanla şiiri arasındaki ilişki, doğayla insan arasındaki ilişki
Sonsuz sabırlı doğa, küçücük, sabırsız ömrüyle insan...

5

Şiiri bulacağım, derin kuyusunu şiirin
Kızoğlankızlığına dokunacağım onun
Öpeceğim ışıklı gözlerinden

Şafakta yağan yağmurla ıslanmış bir sokak
Ya da bir gökyüzü, ıslak mavi
Akıp gitmişsinizdir bir düş içinden

Bulacağım şiiri zihnimin arılığında
İçten tazeliğinde duygularımın
Daha olgun bir buluşmada, yeniden...

6

Birden, kendimi bir gerçeklik olarak duyumsarım
Birden, eşiğinde yok olmanın

Uçurum bir gerçektir, en somutu gerçekliğin
Kavrarsın boşlukta kendini bir an için

Haykırışın uyandırır ruhunu uykusundan
Derin bir kuyuda yitmiş olan...

7

Sen benim kadınım, bir rüya derinliğinden geliyorsun
Çocuğumun o uzak derinlikten "baba" diye seslenişi gibi
Boğuk karanlığından ormanların, boğuk ve yeni bir sesle...

Ömrümün kırılmış parçalarını toplamaya çalışıyorum

Saçların karıştığı zaman saçlarıma
Hiçbir şey umudun kan değişimini engelleyemiyor
Uyuyan prenses derin uykusundan uyanıyor

Evler de uyanıyor, sokaklar da
Yitmiş olduğu sanılan her şey gibi
Sesim kendini anımsamaya başlıyor yeniden
Uyum çatlıyor, taze bir bilinçle oluşturuyor kendini

Birleşmemizde yeniden kavrıyorum
Yaşamın akıl almaz bütünselliğini

8

Yüzerken, yüzüm ve gövdem sularla akarken
Varolduğumu düşünüyordum
Sular ve ben varız

Zihnin ve duyarlığın aydınlanması
Suların aydınlanması gibi bir şey olmalı

Gövdemi yakarken güneş
Yüzümü, kollarımı
Varolduğumu düşündüm
Güneş ve ben varız

Öğle sonrasının sıcak aydınlığı
Ve bu ergimiş maden ışıltılı deniz
Siniyorken dizelerime
Şiir ve ben varız

Şiir o zaman sevinci anlatan sözcüklerdir
Ve artık o sevincin kendisidir

9

Sen benim kadife çiçeğim, sevdiğim
Bulup bulup da yitirdiğim

Her şeyin anlamı olan sevgi
Dünyanın kadife çiçeği rengi

Bir deniz kıyısında oturmuş bakıyorum
Sevgiden kadife çiçeği kokuyorum

Uzakta dağlar ve bir ak yelkenli
Yüzüşü kadifeden yumuşak yelkenli

Az ötede kadifeden bir ada
Kadife uçuşlu kuşlar havada

Sen benim kadife çiçeğim, sevdiğim
Bir deniz kıyısında bulup yitirdiğim

10

Bu çivit mavisi deniz bizden önce vardı
Ve devam edecek var olmaya bizden sonra
Hayyam! O deniz üstüne yazdığımız dizeler belki
Yaşar o denizden de fazla...

1981

ESKİ NİSAN

-Ludmila'ya-

Canımın yongası, sevdiğim,
Birkaç gün çaldık ilkbahardan
Geçtik yıllardır özlediğim
Erguvan ışıklı kıyılardan

Aşkı sessizlik tanımlar
Gençken tersini düşünürdüm
Akşamla dönerken geriye dalgalar
Yalnızlığı çırçıplak gördüm

Durduktu önünde Ege Denizi'nin
Gözleri mayıs bulanığı,
Kuytuluğunda eski evlerin
Dolaştıktı Ayvalığı

Eski nisan, her şey gibi,
Kalbim de, rüzgâr da eski
Çırpınıp duruyor havada
Yitik anıların kelebeği

Mayıs 1983

AYRILAN

Aşkı doğuran şey nedir;
O yakınlığı, iki can arasında?
Ve kopuş ne zaman başlar?
Ne zaman biter bir sevda?

Bir kurt gibi içten içe
Gelişip büyür çürüme
Bir an gelir ki aynı mekândasınızdır
Ayrı duygusal zamanlarda

Büyükada, Eylül 1983

ARADA

Güz güneşi benzeşiyor bahar güneşiyle
Biri kışa girerken biri kıştan çıkarken
Biri yeni bir aşk öncesinde bir kederden sonra
Biri biten bir aşktan sonra kedere girerken

Büyükada, Eylül 1983

SENİ ELINDEN TUTMUŞTUM

Seni elinden tutmuştum -yaz geçiyordu
Yaz geçiyordu, biz geçiyorduk
Yazı elinden tutmuştuk

Birazdan geleceksin, bakışacağız
Bakışacağız, hem var hem yok gibi
Hem var hem yok gibi öpüşeceğiz

Aramızda söylenmemiş sözlerin uzaklığı
Aramızda yaşanmamış şeylerin uzaklığı
Yakın ayrılıkların sezgisi tenimizde

Hayat geçiyor biz geçiyorduk
Bir denizin üzgün kıyısında
Güz bir hastalık gibi ilerliyordu

Olgun ışığıyla güz
Ve biz yaklaşan ayrılıkların önünde
Kış duygularına bürünmüşüz

Dışardan ağlayışı geliyor çocuğumuzun

Büyükada, Eylül 1983

ADA VAPURUNDA

Dört nala giden bir eşek gibi Adavapuru
-Kıçına oturduğunda anlarsın bunu-
Denizin tozunu dumana katarak
Çifteler atarak
İlerliyor Büyük Ada'ya doğru.
Burgaz üstünde gencecik bir ay
Yar kirpiği gibi kıvrık, ince
Uyuyor gecenin kadife bağrında.
Hey gidi insanoğlu hey
Bir yanda şu masal güzelliğinde dünya
Bir yanda kötülük, kahpelik, işkence...

Eylül 1983

YİTIK

Yitik bir kent gibi yeniden keşfettim çocukluğumu
Ben kazdıkça örtülen.
Sütunlar yıkılmıştı
Çatılar göçmüş;
Uzak konuşmalar, fısıltılar
Geliyordu derinden.

Eski bir tavanarasında
Buldum defterini aşkın
Yazılar okunaksız
Belli belirsiz çizgilerini
Seçebildim bir kızın;
Dağınık sesler birleşip
Annemin sesi oldular
Ve gökte
Çocukluğumdan kalma yıldızlar...

Geleceğe doğru koşan bir tren
Taşırken beni bugüne
Çocukluk günlerimdeki gibi
Ağladım düşümde.

İstanbul, Ekim 1983

KARŞILIKLAR

— Yaşıyor muyum, yoksa öldüm mü
Diye sordu biri ötekine
— Ben neden yaşadığımı sormaktayım
Yıllardır kendime

— Beni gerçekten seviyor musun
Diye sordu ilkyaz kırlangıca
— Bir gün kendimi öldüreceğim
Dedi adam yargıca

— Öğleye ne yemek pişireyim
Diye sordu kadın kocasına
— Tüm okyanuslarda yüzmek isterdim
Kahrolası sınırlar olmasa

— Adamı neden öldürdünüz
Diye sordu yargıç katillere
— Seviyorum seni ey yaşam
Bütün hücrelerimle...

1980

paris şiirleri

PARİS ŞİİRLERİ I

Yalnızım bu ıssız Paris akşamında
Yağmur çiseliyor kapanık göklerden
Yalnızlığı daha da çoğaltan;
Bir sığınak gibi dönerken odama
Yaslı bir yürekle, yepyeni kanayan,
Yalnızım bu ıssız Paris akşamında

Bırakıp gitti mi beni şiirlerim
Yitik bir gezginim şimdi buralarda
Köklerim nerede, kendim neredeyim
Bulvarlardan bir düş içinde geçerken
Solunurken boğuk havayı metroda
Bırakıp gitti mi beni şiirlerim

Kahvede yandaki masada bir kadın
Cigara üstüne cigara yakarak
Mahzun gözleriyle camdan bakıyordu
Mahzun gözleriyle, mavi ve çocuksu
Teni ipek gibi beyaz ve duruydu
Kahvede yandaki masada bir kadın

Paylaşacak bir şeyimiz olur muydu
Birlikte çıksaydı o ıssız bulvara
Sicim gibi yağan yağmurun altında
Yürüseydik başka bulvarlara doğru
Cigara üstüne cigara yakarak
Paylaşacak bir şeyimiz olur muydu

Ne anlatır ona benim uzak ülkem
O başka köklerin üstündeki fidan
Ben başka köklerden kopup gelen adam
Kahvedeki mahzun mavi gözlü kadın
Dudaklarında bir hüzün kıpırdanan
Ne anlatır ona benim uzak ülkem

Paris'te bir şiir denemesi işte
Kendimi anlatmak ve gördüklerimi
Sesimi toplamak böylece yeniden
Şuraya buraya dağılan sesimi
Yüreğin tıkanan yollarını açmak
Paris'te bir şiir denemesi işte

Yine de o kadın, mavi mahzun gözlü
Dudaklarında bir hüzün kıpırdanan
Odur bu şiirin aradığı imge
Apollinaire ya da Baudelaire görselerdi
Mutlaka bir şiir adarlardı ona
Yine de o kadın, mavi mahzun gözlü

Bu Paris akşamı hüzünlü ve ıslak
Yalnızlığı daha daha da çoğaltan
Böylece bir şiir kazandırdı bana
Daha doğrusu bir şiir müsveddesi
Mavi mahzun gözlü bir kadın imgesi
Paris'ten, akşamdan ve ıssız yağmurdan...

Şubat 1984

PARİS ŞİİRLERİ II

Paris'in yolları taştan ve uzundur
İçimde bir hançer kıpırdanıp durur
Yüreğim bir çeki taşı gibi ağır

Verlaine'in Paris'i ve yağmur yağıyor
Ömrüm çürük bir diş gibi sallanıyor
Basık bir odada karanlık ve sağır

Gündüzler tekdüze ve geceler uzun
Orada, sılada bıraktığım yüzün
Yağmurda ıslanan bir gül yaprağıdır.

Mayıs 1984

PARIS ŞİİRLERI III

Gözleri bir kedinin gözleri gibi
Büyüyen, daralan bir kızı sevdimdi

Düz sarı saçları, solgun yüzü vardı
Bakışları bir sönüp bir ışıldardı

Paris'in basınçlı, tozlu yaz göğünden
Sarışın bir buluttu o geçip giden

Baudelaire'in şiirindeki, "geçen"di o
Belki zehirli "şer çiçekleri"ndendi o

Yahya Kemal'den ödünç alınmış bir gül
Puşkin'in taptığı Petersburg'lu sümbül

Eridi bir yaz gününün büyüsünde
Bir Türk şairinin kederli sesinde

Haziran 1984

PARİS ŞİİRLERİ IV

Paris'in hayalet banliyölerinde
Boğuntunun sessiz çığlığını duydum
Zamanın kanayan yüzünü görüp de

Küskün bir çocuğun daralan içinden
Kara bir trendir zaman geçip giden
Ağır kepengini indirirken gece

Haberim vardır bütün gözyaşlarından
Çocukluğumun bir İstanbul denizi
El ediyor bana dar bir aralıktan

Aralık 1984

PARİS ŞİİRLERİ V

Arıyordum özgürlüğe giden yolu
İnsan yüzlerinde değil gökyüzünde
Arıyordum küçük beyaz bir bulutu
Boğularak uyandığım o saatte
Beni avutan o küçük bulut muydu

Bir aşk bile yoktu yıkan ve onaran
Bir aşk pırıl pırıl yağmur sularından
Paylaştığım bir şey yoktu bu şehirde
Şiirin bittiği yerde başlayan ne
Çocukluğum muydu içimde sızlayan

Ve hayatın artık geçip gittiğini
Anlıyordum derin akan sular gibi
Kopmuş köklerimden çarparken rüzgârda
Gece bir uçurum gibi başlayınca
Boğuntulardan çıkardım bu şiiri

Kimse yok Akdeniz ağlıyor sadece
Garip ve yitik bir sonbahar gününde
Anlamların hızı biçimi aşarken
Ağlamaz kendi uçurumuna düşen
Boğulan kendinin labirentlerinde

Nisan 1985

PARİS ŞİİRLERİ VI

Sendin beklediğim bütün bir sonbahar
Yağmurlar inatla işlerken içime
Gece gökyüzünde çınlarken yıldızlar
Durdurulmaz yürek ürpertileriyle
Sendin beklediğim bütün bir sonbahar

Hayaller hayaller kurup duruyordum
İniyordum hüznün inginliklerine
Ellerimde ölümümü tutuyordum
Artık çok genç olmamanın kederiyle
Hayaller hayaller kurup duruyordum

Aşkın kapısını aralayınca sen
Zamanın karanlık ırmağında yüzen
Çocukluğumun o ıssız güneşine
Aşkın kapısını aralayınca sen
Yeni bir özsu yürüdü sözcüklere

Dilsiz bir kuytuda ölüyordu şiir
Yetti parmaklarının bir dokunuşu
Geleceği birdenbire duyumsamak
Birdenbire duyumsamak varoluşu
Dilsiz bir kuytuda ölüyordu şiir

Sendin beklediğim bütün bir sonbahar
Başlamadan bitmiş bir aşkın hüznüyle
Gece gökyüzünde çınlarken yıldızlar
Yağmurlar inatla işlerken içime
Sendin beklediğim bütün bir sonbahar

Temmuz 1985

geçmiş yaz

AŞK

Hayatın hızıyla yaşadık o aşkı
Her şey bir anda başladı
Yaşandı
Ve bitti...

Yan yana gidip de bir süre
Ayrı yönlerde uzaklaşan
İki tren gibi...

Paris 1984

BİR KADINI BEKLEMEK

Bir kadının bana gelecek olması, bir rüzgârı geçerek
Bir şarkıyı geçerek, saçlarının uçuşunda
Bir kadının bana gelecek olması, bir ömrü geçerek

Aşkın buruk tadında, buluşması iki yalnızlığın
Bir akşamı geçerek

Belki de dağılan sesleri hüznün ve akşamın
Belki de
Bir kadını geçerek

Bir kadını bekliyorum
Eteklerini ve saçlarını uçurarak gelecek...

Paris, 24.6.86

ESKİ ŞİİRLERİM

Kapılarını yıllardır çalmadığım
Eski dost evleri gibi
Eski şiirlerim
Kitaplarda
Bekler beni...

Girip dinlendiğim olur
İçlerinde
Bir kahve içimi
Çıkıp giderim sonra
Buruk bir hüzün
Bırakıp geride...

Paris, 1984

EDITH PIAF ALANINDA

Edith Piaf alanında
Paris'in eski evleri
Edith Piaf alanında
Gökyüzünün rengi mavi

Edith Piaf alanında
Aklıma türküler gelir
Edith Piaf alanında
İnsan âşık olabilir

Geçiyorum usulcana
Bir akşamüstü Eylül'de
Edith Piaf alanından
Yüreğim şiire gebe

Paris, Eylül 1985

HELSİNKİ'YE BİR ŞİİR

Ve birden çarptım sonbahara
Issız bir parkında Helsinki'nin
Yıldızlar dökülmüştü parka
Eğilip dokunmak istedim

Gece derin ve maviydi
Fin körfezinin üzerinde
Işıklar içinde bir gemi
Duruyordu iskelede

Yürüdüm uzun uzun
Türkçe şarkılar söyleyerek
İçimde ince bir hüzün
Kendi kendime yeterek

Bir sabah Ateneum Müzesi'ndeki
Resimlere baktım sevgiyle
Bir gece bir tutam tütün sundum
Finlandiyalı bir işçiye

Kuzeydeki ormanları görmedim
Kayak yapmadım dağlarında
Sanmam ki kısmet olsun da
Göllerinde yüzebileyim

Ama sevdim Fin dilini
Mertçe, dostça çınıltılı
Bir dost mektubu okur gibi
Okudum ozanlarını

Yağmurlu bir sabah ayrıldım
Bu kardeş kuzey kentinden
Onda benden ne kalır bilmem
Bende bir şeyler kalacak Helsinki'den

Ekim 1984
Helsinki-Berlin Uçağında

AVUSTRALYA'DAN AYRILIRKEN UÇAKTA DÜŞÜNCELER

Sizi düşünüyorum on bin metrede
Millerce uzakta Avustralya'dan
Orada Sydney'de
Orada Melbourne'da
Bir damla gibi kalan

Sevgiden, ışıktan
Sevinçten bir damla...

Tek tek duruşlarınız
Bakışlarınız
Kardeşçe, insanca
Önünde gözlerimin.
Yeniye, iyiye, uygara
Nasıl da yaraşan
Güzelim insanları Türkiye'min

Yurdumun uzak gurbetçileri
Okyanusların arkasında
Orada Sydney'de
Orada Melbourne'da
Ateşten, umuttan
Güneşten bir damla...

Sizi düşünüyorum on bin metrede
Sizi, çatık kaşlarının
Altında bir çocuk bakışı saklayan
Ve her şeyini vermeye hazır
Dostça bir gülümseyişe
Bir çift söze, insanca.

Sanki uçak değil
Yüreklerden bir ırmak
Taşıyor beni evime...
Orada Sydney'de
Orada Melbourne'da
Sevginiz öylesine
Doldu yüreğime...

Yurdumun uzak gurbetçileri
Her biri bir romandan çıkıp gelmiş
Ve her biri çıkarıp
Yüreğini ortaya koymuş...

Orada Sydney'de Türkiye'ydik biz
Orada Melbourne'da.
Birlikte çarpan bir yürektik biz
Türkiyece ve dünyaca...

Sizi düşünüyorum on bin metrede
Kardeşlerim, bacılarım.
Değişmem mutluluğunu hiçbir şeyle
Sizlerden biri olmanın...

Haziran, 1986

ILKBAHAR ÖNCESİNDE KARAMSAR VE İYİMSER DÜŞÜNCELER

I

Paris. İlkbahar geliyor
Suların durgun sabahına
Kürklü bir kadın geçiyor

Bağıran sesiyle akşam
Çelikten bir iççekiştir
Rüzgâr uyumuyor

Otuzikibindörtyüzseksenaltı
Bir aşkın adı

Bütün aşklar yarım kalmıştır
Şimdi sevişmenin yerini
Bilişim almıştır

II

Uzun, kirli, sarı
Bir sözcüğün parmakları

Sözcüklerin de
Yazgıları var
Ne kötü
Ölüm sözcüğü olmaya tutsaklanmak

Ya da kara
Ya da kirli - sarı

Bir sözcük
Onu oluşturan öğelere ayrıldığında
Yenilenebilir
Başka bir sözcüğü oluşturabilir

Ölüm sözcüğü
Çok az değişmeyle
Gülüm olabilir

Aşk
Şakaya dönüşebilir
Yer değiştirmesiyle ş'nin
Ve bir a eklenmesiyle

Gülüm
Aşk yapalım
Ölümün şakasına
Hazırlıklı olalım

III

İlkbahar geliyor
Gözlerimin
Kalınlaşan perdesine

İlkbahar geliyor
Kuşların
Ve çocukların sesine

İlkbahar geliyor
Güzel günlerin
Öncesine

IV

Kentin labirentlerinde yitiyor çocukluğum
Kuşkunun labirentlerinde

Ölümün derin sularına iniyorum
Unutuşun derin sularına

Biriken bir hüzün oluyor yitik aşk
Çekingen bir çağrı

Duruyorum yokoluşun dört yol ağzında
Dört yolda birden yok oluyorum...

V

Ağıt. Aşka, şiire, her şeye
Ağıt. Ya da yenilenme.

Kederi azar azar boğulmanın
Kederi. Umudu var olmanın.

Unutuş. Yaşanmış bir şeyi örten.
Unutuş. Yeni bir yaşam birden.

Kara bir uçuruma düşerken
Kıyıda taze bir çiçek, sen.

İlkbahar, 1986

GEÇMİŞ YAZ

Gövdemden sızan sular gibi
Akıp gitti bir yaz daha
Sevişmelerle gündüz vakti
Ve beyaz öğle uykularıyla

Bir yazdı artık geçmiş olan
Oysa hâlâ tenimde tuz tadı
Aynı ağlardan çıkardığımız
Bir akşam güneşiyle balıkları

Bir yazdı uzak Gürcistan'da
Kıyısında kartal dağların
Mavi gözlü bir göl bırakan
Düşlerine çocukların

Bir yazdı yaşanan her saniyesi
Ve şimdi kumsaldan eserken rüzgâr
Üşür bir denizkabuğu belki
Ve küçük bir kızı anımsar

Ağustos 1986

AKŞAMÜSTÜ BİR KAHVEDE

Akşamüstü bir kahvede
Bira içtim birkaç bardak
Gazeteden yoruldukça
Gelip geçene bakarak

Kahvenin müşterileri
İçerdeydi daha fazla
Camlı terasta idim ben
Çıkıntı yapan sokağa

Sevimsiz bir kocakarı
Torununu azarladı
Bir köpek geldi içerden
Camdan dışarıya baktı

Salınarak geçip gitti
Genç bir anne çocuğuyla
Kasketli iki müşteri
Bir şey konuştu patronla

Biraz sonra geldi köpek
Baktı yine aynı yere
Tıraş edilmiş yüzünde
Kederle ve ciddiyetle

Kocakarı torununu
Azarladı bir kez daha
Karıştı iki kasketli
Akşamın ıssızlığına

Köpek yine gelip baktı
Camdan ve hep aynı yere
Yüzünde aynı ciddiyet
Ve gözlerinde kederle

Kocakarı içkisini
Bitirmiş olmalıydı ki
Çıkıp gitti torunuyla
Biri bir kahve söyledi

Az önceki anne çocuk
Döndüler elde ekmekle
Köpek yine gelip baktı
Camdan ve hep aynı yere

Bakıyor birkaç saniye
İçeriye dönüyor ve
Geliyordu çok geçmeden
Bakmak için aynı yere

Koyulaşırken gitgide
Usul ve yumuşak akşam
Eğildim ben de yavaşça
Baktım köpeğin ardından

Uzuyordu bomboş sokak
Gelip giden azalmıştı
Park etmiş birkaç araba
Ve akşamın ıssızlığı

Eğilip bir daha baktım
Belirgin hiçbir şey yoktu
Köpek ise arada bir
Gelip bakıp dönüyordu

Ben de bu notları aldım
Bir şiir yazarım diye
Yaşamın anlamsızlığı
Ve ciddiyeti üstüne

Paris, Ekim 1985

İNEKLERE ÖVGÜ

O kadar çok inek gördüm ki hayatımda
Onlara bir şiir adamam gerek
İnekler, yayılmış yatarlar çayırlarda
İnekler, sonsuzca otlayıp düşünerek

İnek gözlü desem bir kadına
Hakaret sayar bunu, gücenir
Oysa o mahzun bakışlı gözleri ineklerin
O iri gözleri nasıl da güzeldir

Akşamüstü otlaktan dönüşleri
Bir başkadır öteki hayvanlardan
Ne kargaşa, ne şamata, ne çıngırak sesi
Belki derin bir "mo" kimi zaman...

Sonsuz değişmezliğin simgesidir onlar
Ve yüce bir ağırbaşlılığın
İneklere armağan olsun bu şiir
Güvencesine durağanlığın...

Ekim 1986

ÇAĞRIŞIMLAR

ÇAĞRIŞIMLAR

1

*"Manastır'a gece girdik. Gece çıktık Manastır'dan."** Göz gözü görmez bir karanlıktı. Tek bir ışık yoktu tek bir pencerede. Ağaçlar daha da koyu göründüler. Bir çift göz fosfor ışıltısıyla biçti karanlığı. Kent uyuyordu, varlığımızdan habersiz.

Bir kente gece girmek, gece çıkmak bir kentten... Bir çocuk, düşünde duyumsadı belki, birilerinin geçip gittiğini. Uykusuz bir yaşlı kadın, bir perdeyi araladı usulca, kapattı hemen. Sonra anneler uyandı. Çiçekler sulandı. Sofralar kuruldu. Sabah kahvaltısı sofraları. Babalar işe gitmişti çoktan. Pencereler açıldı, sabah doldu odalara. Hiçbir iz yoktu, kente gece girip, gece çıkıp gitmiş olanlardan...

Acının bağıran sesiyle, gece akan ırmaklar, sadece çağıltılarıyla ayrımsanan... Aşkın uğultulu ırmakları, çocukluğun, çılgınlığın, hülyaların... Irmaklar, kalbimin üstünden akan... *"Manastır a gece girdik. Gece çıktık Manastır'dan."*

Maltepe Cezaevi, 1982

* *Mirivilis, "Mezarda Hayat"*

2

*"Gecenin yalınlığı, karanlık, lambalar, her zaman şevkatle içine almıştır beni."**

Gece basit ve yalındır, bir yuva duygusunu çoğaltır insanın içinde. Şu yanan lambaların gerisinde ne çok hayatlar vardır, ne çok hayatlar, ne çok hayatlar...

Aşk da bir yuva duygusu mu, yoksa bir yalnızlık mıdır? Alıp başını gitmek midir uçurumdan uçuruma?

Ey beni şevkatle içine alan şeyler; bir annenin sevgisi, yağmurun ılıklığı, pastel renkleri bir sonbaharın, *"gecenin yalınlığı, karanlık, lambalar..."*

Maltepe Cezaevi, 1982

* *C. Pavese'nin bir öyküsünden*

3

"Kimse o aşkı elimden alamaz" * yüreğim ufuk gibi daralsa da...

Bir sabah, doğan güneşle birlikte, zihnim gökyüzü gibi aydınlanacak.

Senin ışıltılı güneşin dolacak yüreğime, sıcak, ısıtan güneşin.

Bir rıhtım boyunca yürüyeceğiz, aşkın ve kardeşliğin sevinciyle.

Deniz, bir çocuk gibi gülümseyecek, erinçli bir uykudan sonra uyanan.

Serin, beyaz ışıltılarıyla sabahın, mavi iyot kokusuna dalacak martılar.

Biçilmiş taze çimen kokusu gelecek yandaki parktan.

"Kimse o aşkı elimden alamaz", senin o doğurgan ışıltını.

Bütün aşkları tek bir aşkta birleştiren ve yoğunlaştıran.

Maltepe Cezaevi, 1982

* *Kaynağını anımsayamadığım bir söz.*

4

*"..... bir kapı aralığından güneşe karşı çığlık çığlığa haykırıyorum. Zamanın, o kubbeli zamanın akustiği de haykırışımı öylesine bir üzüntü, tutku ve acı zenginliğiyle çoğaltıyor ki"** ve aşkın öldüren zehiri akıyor damarlarımdan... Gecenin kıyısına uzanıyor ve ağlıyorum, durgun ve acımasız gecenin. Kanımı acıtan bir duygu, yıldızların uzak ve soğuk ışıltısına çarpıyor. Yağıyor, yağıyor, yağıyor içimi sarı bir çamura bulayan yağmurlar... Ey karanlıkta bir uranyum pırıltısıyla ışıldayan çiçek. Ey kanımı çıldırtan beyaz ve tanrısal ayaklar....

Maltepe Cezavi, 1982

* *V. Nabokov, "Lolita"*

5

*"..... fırtınalı zamanlarda, kıyısının yosunlarından sonsuz derinliklerinin kumlarına kadar aralanan okyanuslar gibi, bütün ruhun, içindeki şeyleri belirsizce gösterdiği bir bulıran içindeydi..."** dişi bir açılışla...

Derin, sarsıntılı açılışıyla dişiliğin; dinmek için önce büyük fırtınalarla çalkalanan.

Dişiliğin, kabaran, yarılan, kuşatan, saran, derin okyanusu; çünkü bir dişi olabilir ancak o okyanus, aralanan...

Maltepe Cezaevi, 1982

* *Flaubert, "Madam Bovary"*

6

"..... hayatın o güne dek tanımaya zaman bulamadıkları doğal adımlarını dinleyerek, çırılçıplak uzanırlardı..." *

... Bir çocuğun meraklı bakışlarında ışıldayan ve kanında akan...

Hışırtısı ömrün, akan su...

Çırılçıplak... akan su...

Uzanıp hayatın doğal adımlarını dinlerdik seninle çırılçıplak

Kanımızın sesini... Boğuk aşkı... Rüzgârın uçurumunu...

Sonsuz tadını öpüşün... uçurum tadını...

Ey gece yarısı girilen ve çıkılan sinemalar... ey sonsuzca, sonsuzca, sonsuzca yitirdiğim... ey kanının tadı kanıma karışan...

Maltepe Cezaevi, 1982

* *Marquez, "Karda Kan İzleri"*

7

*"katar katar kirpiklerin"** vardı, gözlerinin ışıltısı gün ışığı gibi süzülürdü aralarından.

Saçlarında uzak yazların kokusu ve tozlu incirlerin içindeki uğultu.

Tozlu kokusu yağmurun kırları sardığında.

Aşk mı bu, bir sıla duygusu mu, yüreğimi özlemle acıtan...

Maltepe Cezaevi, 1982

* *"Köroğlu Antep Rivayeti"nden*

8

*"Trenleri, sonbaharı, radyo istasyonlarını, yolculukları seven bir insan"** yüzünü dağlara dönmek istedi ama dağlar yoktu. Birden, çok uzun zamandır bir deniz kıyısında durmadığını, denizin kıyıya çarparken çıkardığı sesi işitmediğini düşündü ve hatta bunları unutmaya başladığını artık...

Ölüm de böyle bir şey olmalı, diye düşündü; gitgide yoğunlaşan bir unutkanlık.

Sağmalcılar Cezaevi, 1982

* *Karımın cezaevine bir mektubundan.*

9

"Açık bir pencerede, gömlekli bir ihtiyar gözlerini gökyüzüne kaldırmış ağlıyordu. Seine sakin akıyordu. Gökyüzü masmaviydi. Tuileries'nin ağaçlarında kuşlar şakımaktaydı" * Böylece fotoğrafı çekildi bir Paris sabahının, benzer sayısız sabahın, ama romancının yapıtında tekleşen ve ölümsüzleşen. Sanki duydum birden o sabah serinliğini, o maviliği gördüm ve işittim kuşları. Gördüm penceredeki ihtiyarı, gözlerini gökyüzüne kaldırmış ağlayan. Bir an, dengedeydi her şey; durdurulmuş bir film karesi gibi, dondurulmuş bir sahne gibi bir oyunda. Bir an, sonsuz akışta: Irmak, kuşlar, ağaçlar, mavi gök ve gözlerini ona kaldırmış ağlayan ihtiyar. Romancı duydu bu bütünsel varoluş anını, ölümsüzleştirdi ırmağı, göğü, kuşları, ağaçları, ihtiyarı ve gömleğini... ve hayat kaldığı yerden akmaya devam etti sonra...

Sağmalcılar Cezaevi, 1982

* *Flaubert, "Gönül ki Yetişmekte"*

10

*"Sözler neye yarar ki, iki dünya arasına özensiz, kaba dünyaları taşımaktan başka..."** sıradan, yıpranmış sözler, buruşturulup çöp sepetine atılan, süpürülen, yapraklar gibi kurumuş sözler, gazete sayfalarını dolduran, bir TV spikerinin söylediği ve günlük ilişkilerdeki...

Ama kanayan sözler de vardır, birden bir dokunuşla uyandıran yüreğin derinliğinde uyuklayan şeyleri. Güneşin denize gömülürken çıkardığı sesi duyuran. Sana olan sevgimin sözleri, düşen yaprağa, akan suya, geceye, bir bebeğin gözlerinde tanelenen yaşlara, titreyen ellerine bir annenin. Varım diye haykırdığımın sözleri ve ancak o zaman var olduğuma inandığım...

Sağmalcılar Cezaevi, 1982

* *Karımın cezaevine bir mektubundan.*

11

*"Kızın kulağına, denizin seslerini değil, kendi yönetimini öven marşlar fısıldayan bir denizkabuğu tutuyordu"** ölçülü bir sesle vırakladı üniformalı kurbağlar. "Onu seviyordum" diye düşündü asker, karnı bir şarapnelle parçalanmış, "ama öpüşemiyeceğiz bir daha..." Diktatör, zırhlı bir araçla geçerken işgal altındaki kentin bomboş caddelerinden; "benimdir artık -diye düşünüyordu- bu caddeler ve taş yapılar." Oysa üniformasız halk, katılmadaydı çoğalarak, ekmeğini, şarabını ve denizinin seslerini savunmaya...

Sağmalcılar Cezaevi, 1982

* *Marquez, "Başkan Babamızın Sonbaharı"*

12

*"..... birdenbire dünyada kendinden başka herkesin bir yer edindiği saplantısıyla bungunluğa kapılıyordu"** uzaysal bir baş dönmesine...

Dünyada herkesin bir yeri vardır ve dünyanın bir yeri vardır uzayda...

Var olmak çünkü bir tanımdı, bilinmesiydi varlığın ya da yokluğun, başka varoluşlar ya da yokoluşlar bağlantısında...

Sağmalcılar Cezaevi, 1982

* *Marquez, "Başkan Babamızın Sonbaharı"*

13

*"Kendi olmadan sürüp giden hayatı gördü"** bir odada, perdeleri sımsıkı kapalı. Müzikle dopdoluydu kalbi, dolaplar dopdoluydu, ağladı geçmişte. Ağlıyordu, hiçbir zaman var olmadığını düşündü. Rüzgârgülü dönüyordu. Kapandı demir kapı ağır bir iniltiyle.

Sağmalcılar Cezaevi, 1982

* *Marquez, "Başkan Babamızın Sonbaharı"*

14

"Tek yükü kendi yorgun yüreğidir" * aslında biricik hazinesi de. Çocuklar büyürken artıyordu yüreklerindeki yük de. "Babam geçen kış ölmüştü" dedi küçük kız, "bana şekerler, bisküviler gönderiyordu oradan..." sonra kıpkızıl bir güneş vardı, sisli bir sabahtı, salladı parktaki salıncakta kızını baba, yeniden yaşama dönünce... Anlattı sonra küçük kız, "Güneş de bizimle sallandı anne..."

İstanbul, 1982

* *Marquez, "Başkan Babamızın Sonbaharı"*

15

*"Fakat nereden geldiği belli olmayan bir ışığı kendisinde toplayarak saf ve cilâlı billûr, büyük ve uzak suların bazı mehtapsız gece saatlarındaki esmer maden parıltısıyla, tıpkı bilinmeyen bir kadere açılan bir yol gibi, müphem ve tılsımlı parıldıyordu"** teyzemlerin Gedikpaşa'daki evinde... Taşralı çocuk boğulurken arasında halıların, ceviz konsolların ve uzak yazların anılarıyla. O aynadan uzayan yol beni anneme ulaştırıyordu, annemin upuzak gençliğine. Sonra bir iç çekişi gibi kapanıyordu pudra kutuları, gizemli ve yumuşak. Bir yangın öncesi boğuntusuyla yürüyordu damarlarıma gece.

İstanbul, 1983

* *A. H. Tanpınar, "Mahur Beste."*

İÇİNDEKİLER

KUŞATMADA
Nicedir Özlemişim
Nicedir Özlemişim 11
Eylül Sabahının Serinliğini 12
Peyzaj 13
Gece Vakti Kimdir Kapıyı Çalıp Gelen 14

Kirazlı Mescit Sokağı
Kirazlı Mescit Sokağı 17
Parkta Rastladığım Adamın 18
Gece, Dönerken 20

Annem Yok Artık
Annem Yok Artık 27
Uzaklaşan Seslerini Dinliyorum
Uzaklaşan Seslerini Hayatımın 31
Annemin Mezarına Gittik Bugün 34

Akdeniz Günlükleri
Akdeniz Günlükleri 39
Boğaza Bir Balkan Gibi Uzanan Lokantada 51
Bir Sabah Tanıdık Bir Şehre Girerken 53

Kuşatmada
Yaşadıklarımdan Öğrendiğim Bir Şey Var 57
Ne Anlatır Yunan Şarkıları 59
Berlin'de, Doğum Yıldönümünde Nâzım'ın 61
Kuşatmada 64

TÜRKİYE, ÜZGÜN YURDUM GÜZEL YURDUM
Türkiye, Üzgün Yurdum, Güzel Yurdum
Ayvazhacı Ağıdı 71
Ömer Reis Ağıdı 75
Bir Şehit Kızına 77
Şu Yoksul, Işıksız Sokaklardan 79
Türkiye, Üzgün Yurdum Güzel Yurdum 80

Her Şey Şiirdir
Bir Çocuğa Layık Olmak 85
Unuttum, Nasıldı Annemin Yüzü 86
Taşra Kentlerinde Akşam Kederi 87
Çocukluğum 88
Ağustos Konuğu 89
Kırk Yaşın Eşiğinde Şiir 90
Her Şey Şiirdir 91
Struga Türküsü 92
Sofya'da 1980 Yılında 94
Sofya'da Devrim Müzesini Gezerken 96
Bir Mektuptan Alıntılar 99
Sesler 103

Hapishanede Bir Sabah Türküsü
Çığlık 107
Görüşme Günü 108
Bir Pazar 109
Desapericidos 111
Srati Korakas'a Mektup 113
Güz Başlangıcında Bir Hafta Sonu İçin Üç Şiir 117
Hapishanede Bir Sabah Türküsü 120
Can Ağbi'nin Kulağını Çınlatarak 122
Tesbih 123

ESKİ NİSAN
Eski Nisan
Çok Sevdim Bir Zamanlar, Seviyorum Yine de 129
Avşa Günlükleri 130
Eski Nisan 140
Ayrılan 141

Arada 142
Seni Elinden Tutmuştum 143
Adavapurunda 144
Yitik 145
Karşılıklar 146

Paris Şiirleri
Paris Şiirleri I 149
Paris Şiirleri II 152
Paris Şiirleri III 153
Paris Şiirleri IV 154
Paris Şiirleri V 155
Paris Şiirleri VI 156

Geçmiş Yaz
Aşk 161
Bir Kadını Beklemek 162
Eski Şiirlerim 163
Edith Piaf Alanında 164
Hesinki'ye Bir Şiir 165
Avusturya'dan Ayrılırken Uçakta Düşünceler 167
İlkbahar Öncesinde Karamsar ve İyimser Düşünceler 169
Geçmiş Yaz 174
Akşam Üstü Bir Kahvede 175
İneklere Övgü 178

ÇAĞRIŞIMLAR
Çağrışımlar 181

Basından...

"Yalınlığın, çok kişinin paylaşabileceği bir şiirselliğin başarısını vurgulayan şiirler."
(Doğan Hızlan, Cumhuriyet, 1 Mart 1979)

"Bu şiirlerde acıları, sevgiyi, umutları bir insanın inandırıcı yaşantısının arasından görüyoruz. Böylece şiir, çoktan beri sanatımızı kaplamış olan kuramsallıktan uzaklaşmış oluyor."
(Konur Ertop, Milliyet Sanat, 1 Ocak 1979)

"Ataol Behramoğlu'nun yapıtlarının yirminci yüzyıl Türk şiirinin en verimli damarlarından birinin içinde, tam da Nâzım Hikmet'in şiirlerinde görkemli bir biçimde gerçekleşen şiir damarlarından birinin içinde bulunduğunu sanıyorum. (...) Ataol Behramoğlu'nun şiirlerinde duyduğumuz, insandan insana geçici, cömertçe söylenmiş, yapmacıksız sözlerdir. (...) Bu ozandan duyduğumuz sesler, biçimlerinde oldukları kadar duygusal gerçekliklerinde de titizlikle söylenmiş sözlerdir."
(Jean Baptiste Para, George Pompidou Kültür Merkezi'nde sunulan bildiriden, Paris, 5 Mayıs 1983)

"Ataol Behramoğlu'nun kendisinden şiirlerini dinleyenler, Türk dilinin bütün lezzetini tadarlar. Lirik, ateşlidir; yaratıcılığını öyle bir canlılık ve vurguyla yaşar ki, bunlar hiç kuşku yok Fransız şiirini terk etmiş olan şeylerdir."
(Timour Muhidine, Arabies, Ocak 1995)

"Ataol Behramoğlu'nu, savaş, barış ve sevda şairi olarak adlandırmak çok yerinde olacaktır. Ömrünce yürüğünde yaşattığı umutları da bir gün mutlaka gerçekleşecektir."
(Anar, Ataol Behramoğlu'nun Azerice'de yayımlanan "Yaşamak İnsan Kalarak" -Bakü, 2005, kitabına önsözden,- Nisan 2005)

ataol behramoğlu

yaşadıklarımdan öğrendiğim bir şey var

"Yalınlığın, çok kişinin paylaşabileceği bir şiirselliğin başarısını vurgulayan şiirler."

(Doğan Hızlan, Cumhuriyet, 1 Mart 1979)

"Bu şiirlerde acıları, sevgiyi, umutları bir insanın inandırıcı yaşantısının arasından görüyoruz. Böylece şiir, çoktan beri sanatımızı kaplamış olan kuramsallıktan uzaklaşmış oluyor."

(Konur Ertop, Milliyet Sanat, 1 Ocak 1979)

"Ataol Behramoğlu'nun yapıtlarının yirminci yüzyıl Türk şiirinin en verimli damarlarından birinin içinde, tam da Nazım Hikmet'in şiirlerinde görkemli bir biçimde gerçekleşen şiir damarlarından birinin içinde bulunduğunu sanıyorum. (...) Ataol Behramoğlu'nun şiirlerinde duyduğumuz, insandan insana geçici, cömertçe söylenmiş, yapmacıksız sözlerdir. (...) Bu ozandan duyduğumuz sesler, biçimlerinde oldukları kadar duygusal gerçekliklerinde de titizlikle söylenmiş sözlerdir."

(Jean Baptiste Para, George Pompidou Kültür Merkezi'nde sunulan bildiriden, Paris, 5 Mayıs 1983)

THG
373346
BFC
THG 0373

ISBN:978-9944-61-020-9

9 789944 610209

www.tekinyayinevi.com